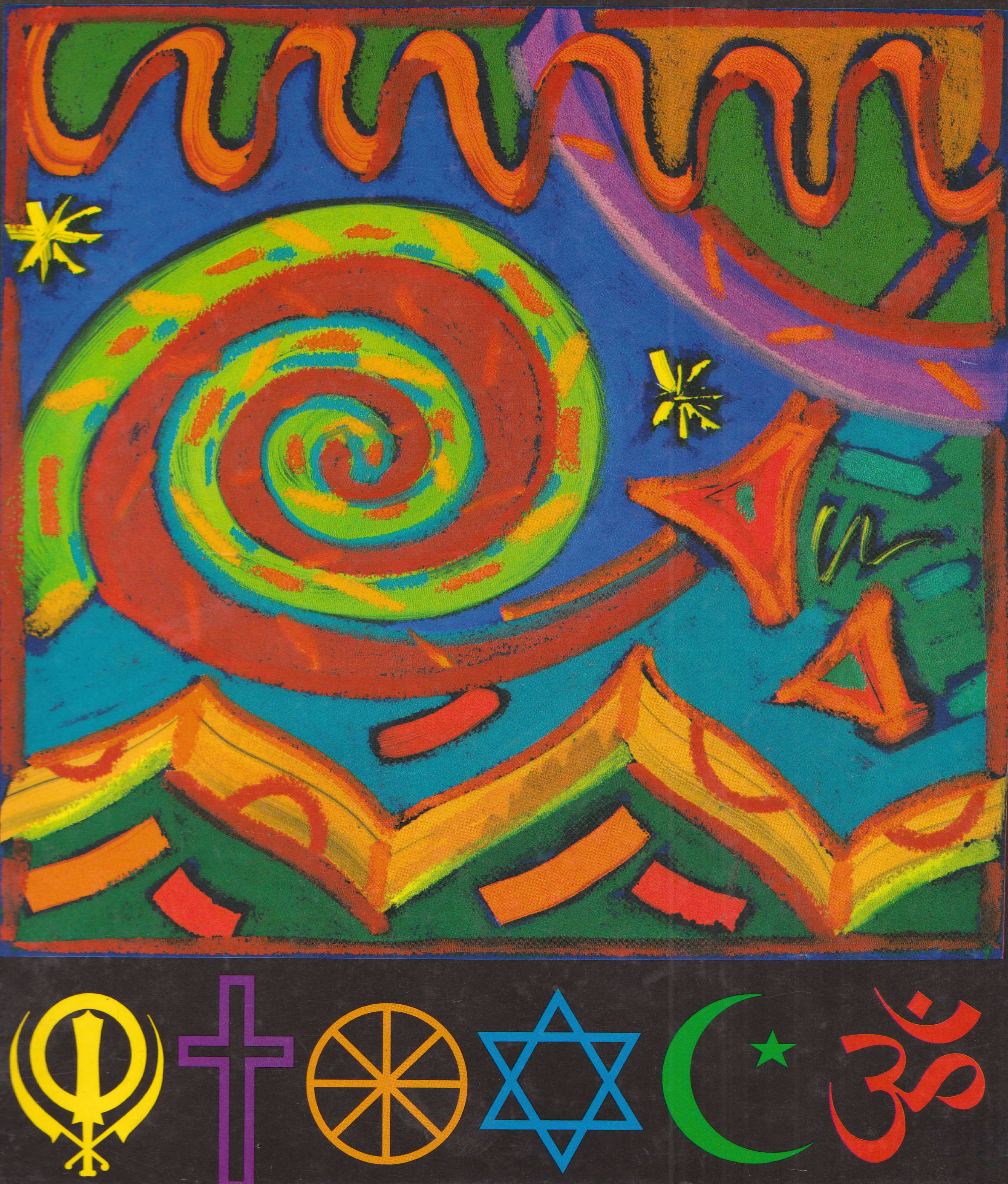
DAVID SELF

PASAULIO RELIGIJOS

PASAULIO RELIGIJOS

DAVID SELF

alma littera
VILNIUS 1997

Versta iš: David Self WORLD RELIGIONS
Lion Publishing, Oxford, 1996

Iš anglų kalbos vertė *Milda Keršienė*
Redagavo *Bronė Balčienė*
Kompiuteriu maketavo *Arūnas Šlikas*

Lion Publishing dėkoja
Už fotografijas
v=viršuje, a=apačioje, c=centre, d=dešinėje, k=kairėje

Andes Press Agency: Dave ir Ceri Hill 6vd, 7vd; Carlos Reys Manzo 2vd, 3ak, ad, 4ac, 5 vc, 6ck, ad, 7ck, 9cd, vc, 10cd, ad, 11ad, 16vc, 20ck, cd; Irit Sapir 12 vd
Susanna Burton: 4vk, 7ad, 8ac, 10vc, 14ck, vc, 16ad, 18ck, 19ac, cd, ck
Sonia Halliday Photographs: 2cd, 13ck
The Hutchison Library: 5ad, 6vd, 11ac; Nancy Durrell McKenna 8ad
Indijos vaizdai/Dinodia Picture Agency: 5ck, 12vd, 17vc; Roderick Johnson 17vd; C. Milind, A. Ketkar 20cd
The John Robert Young Collection: 15ak, 16cd
Link Picture Library/Orde Eliason: 19
Lion Publishing: 2ck, 11ak, 14vc, 15cd, 19vd; David Alexander 3k, 4vc, 13ad, 14ak, 17ack, 18vd, 20acd; David Townsend 2ak, 5ac, 15vk, 17ak, acd, 19vc
The MacQuitty International Photographic Collection: 2vk
©Ann & Burry Peerless–Slide Resources & Picture Library: 3cd, 17ck
Nigel Poulton: 14vc
Z. Radovan, Jeruzalė: 8ck, 9ck
Lois Rock: 10ak, ak (įdėtinė)
Nicholas Rous: 1vk
Peter Sanders Photography: 2ad, 3vd, 4vd, 6cd, 8ck, 9ad, 13cd, 14vd, 17ad, 20vc
Setu Graphics/K. Ahmad: 11vd, 16ck, ak, 17cd
Doug Sewell: 10 ck
Clifford Shirley (Fotomedia): 4ck
Skjold Photographs: 5vd, 8vd, 18ac, 20cd
Mr & Mrs John Wheeler:13ck
John Williams Studios: 1ak, vd, 2vk, d, 3vc, 4ak (angelai ©Jan Barger), ad, 5cd, 6ak, 8ak, cd, 9ak, ac, vd, 10ak, vkc, vd, 11vc, cd, 12vk, ck, ad, ak, 15ad, 16vd, 18vk, d
Estate of Yigael Yadin: 13ad
Zefa Pictures: 12ad, 15vc, 16vk, 17vk

Už iliustracijas
Viršelio Simon Bull
Žemėlapių ir schemų Oxford Illustrators (išskyrus religijų simbolius)

SL 412. Tiražas 5000 egz. Užsakymas 477
Išleido leidykla „Alma littera“, Šermukšnių g. 3, 2600 Vilnius
Puslapis Internete: http://www.aiva.lt/AlmaLittera
Spaudė SPAB spaustuvė „Spindulys“, Gedimino g. 10, 3000 Kaunas
ISBN 9986-02-262-2
ISBN 0 7459 3603 2

Turinys

1 Kaip nuostabu!

Nuo neatmenamų laikų žmonės žvelgdavo į juos supantį pasaulį ir *stebėdavosi*. Kaipgi jis atsirado? Kaip viskas prasidėjo?

Klausimai, klausimai...

Kas sukūrė dangų, saulę ir visas žvaigždes? Kodėl kasmet ateina pavasaris, kas pažadina vėl pulsuoti gyvybę, kuri rudenį, jau atrodo, numirė, žuvo nuo šalčio? Gal kokiam didžiam plane numatyta, jog menkas grūdelis išaugs į nuostabų javą, pamaitinsiantį žmones ir gyvulius?

Daugelis žmonių įsitikinę, jog visa tai sukūrė didinga būtybė, kurią jie vadina Dievu. Jie tiki, kad Dievas egzistavo anksčiau už pasaulį, anksčiau už visatą. Jie tiki, kad Dievas žino viską, kas vyksta pasaulyje ir visame kosmose. Dievas yra nematomas, nuoširdžiai tiki jie, tačiau Dievo darbus žmonės regi saulėtekio grožyje, trapios gėlės žiede ir daugelyje kitų nuostabių dalykų.

Ar jūs kada nors regėjote saulėtekį? Ar matėte, kaip pilkame nakties skliaute saulė išbarsto auksinę šviesą?

Kas tie tikintieji?

Kad esama aukščiausiosios būtybės, žmonės tikėjo tūkstančius metų. Ir šiandien tikinčiųjų rasime visame pasaulyje. Tai įvairiausi žmonės – vaikai ir suaugę, vyrai ir moterys, nemokyti žmonės ir universiteto profesoriai...

Profesorius seras Bernardas Lovelis yra mokslininkas, daugelį metų praleidęs studijuodamas žvaigždes. Dažniausiai jis stebėdavo jas pro galingą teleskopą, kurio padedamas įstengdavo išvysti pačias tolimiausias, pačias blyškiausias žvaigždeles. Jis įsitikino, jog visata (taip pat ir mūsų Žemė) atsirado ne per aklą atsitiktinumą.

„Atradimai byloja: net jei visatos atsiradimo sąlygos ir visai menkai būtų tesiskyrusios nuo tų, kurios buvo, mes nebūtume galėję egzistuoti“.

Tai ir paskatino mokslininką patikėti, jog visata turėtų būti sukurta Dievo.

Daugelis žmonių sako, jog nuostabūs šio pasaulio kūriniai įkvepia juos patikėti, kad visus juos sukūrė Dievas.

Religijų daug

Žmonės, kurie tiki Dievą, vadinami religingais. Būdas, kuriuo jie garbina Dievą (ar dievus), ir yra jų religija, arba tikėjimas.

Pasaulyje religijų daug. Jos atsirado kiekviena vis kitaip, įvairiose vietose, nevienodu laiku. Įtakingiausios šiuolaikinės pasaulio religijos yra šešios.

Ar laikėte kada rankoje našlaitę stebėdamiesi, koks grožis išsiskleidžia iš mažytės rudos sėklelės?

Pasaulinės religijos

Senovėje žmonės, kurie išpažino tą pačią religiją, ir gyveno viename pasaulio krašte. Tačiau pradėję daugiau keliauti, jie paskleidė po kitas pasaulio šalis ir savo religijas. Dabar didžiųjų religijų išpažinėjų rasime beveik kiekvienoje šalyje.

Didžiųjų tikėjimų simboliai

Induizmas

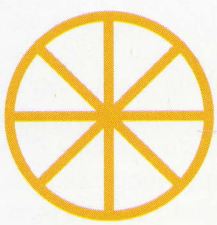
Kelios pačios seniausios religijos atsirado Indijoje. Viena iš jų vadinama induizmu.

Induizmo simbolis yra OM, arba AUM. Jis išreiškia dieviškąją realybę, kurios suvokti žmonės negali, Brahmaną.

Budizmas

Budizmas yra nepaprastai sena filosofija, kilusi Indijoje. Filosofija yra pasaulio pažinimo, jo prasmės aiškinimo būdas. (⇨10)

Budistų mokymo simbolis yra aštuonių stipinų ratas.

Judaizmas

Kitą labai seną religiją kadaise išpažino žydų tauta. Ši religija, vadinama judaizmu, gavo pradžią dabartiniuose Viduriniuosiuose Rytuose. Žydų tauta tiki, kad labai seniai pats Dievas suteikęs jiems Pažadėtąją žemę. Tas kraštas dabar vadinamas Izraeliu, o svarbiausias šios šalies miestas yra Jeruzalė (⇨17).

Dovydo žvaigždė – didžiausio žydų karaliaus žvaigždė – yra plačiausiai paplitęs judėjų simbolis; tačiau oficialus Izraelio valstybės simbolis yra septynšakė žvakidė, menora.

Sikizmas

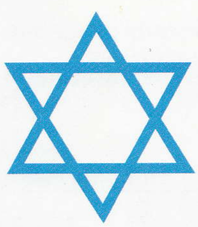
Kita religija, vadinama sikizmu, taip pat atsirado Indijoje, bet daug vėliau negu kitos didžiosios pasaulio religijos.

Sikizmo simbolis – sukryžiuoti kardai; sikams jie įkūnija Dievo rūpinimąsi tiesa ir teisingumu.

Islamas

Islamas, dar viena iš didžiųjų pasaulio religijų, taip pat atsirado Viduriniuosiuose Rytuose, praėjus 600 metų po Jėzaus mirties.

Žmonėms, gyvenantiems dykumose, kur taip karšta, jog keliauti dažniausiai įmanoma tik naktimis, kai atvėsta, žvaigždės parodo kryptį, o kelią apšviečia mėnulis. Taip ir gyvenimo kelionėje islamas savo išpažinėjams parodo kelią ir jį apšviečia.

Krikščionybė

Prieš du tūkstančius metų žydų žemėje gimė Jėzus. Jis padarė daug įstabių darbų ir patraukė minias žmonių. Jo sekėjai tikėjo, kad Jėzus yra atsiųstas Dievo, ir vadino jį „Išrinktuoju" arba „Pateptuoju", graikiškai „Kristumi". Jėzaus Kristaus išpažinėjai vadinami krikščionimis.

O kryžius primena, kad Jėzus Kristus buvo pasmerktas mirti ir mirė ant kryžiaus, ir įkūnija tikėjimą, kad Jėzus kentėjo ir mirė dėl visų žmonių išganymo, idant jie prisikeltų naujam gyvenimui.

Sutartiniai ženklai

Šioje knygoje kiekvienos iš šešių religijų simbolis yra pažymėtas atitinkama spalva. Norėdami apie kurią nors iš jų daugiau sužinoti, susiraskite antraštes, prie kurių yra tos spalvos ženklelis.

Ar žinote?

Rodyklė su skaičiuku šioje knygoje jums nurodys, kokiame skirsnyje daugiau parašyta apie minimą dalyką.

2 Tikėjimų pradininkai

Vienų religijų pradžia nugrimzdusi į istorijos ūkanas. Tačiau kitų religijų išpažinėjai garbina kurį nors asmenį, kaip tos religijos pradininką, išmokiusį suvokti pasaulį taip, kaip reikalauja jų tikėjimas.

Pirmosios sėklos

Penkios šioje knygoje aprašytos religijos išaugo iš smulkių trapių sėklų – jų pradžia susijusi su viena asmenybe ir saujele jo sekėjų. Tačiau jų skaičius vis augo ir augo, o tikėjimas paplito ir per ištisus šimtmečius žmonėms teikė išmintį ir įkvėpimą – lygiai kaip iš mažos sėklelės užauga didžiulis galingas medis.

Induizmas

Ši religija tokia sena, kad niekas nežino, nei kada ji atsirado, nei kas jos pradininkas. Tačiau induizmo šaknys ypač gilios Indijos tradicijose.

Induistų dievas

Vieno iš gausybės induizmo dievų statula.

Buda

Budizmo pradininkas buvo Indijos princas Sidharta Gautama (vėliau žinomas kaip Buda). Jis gyveno 500 metų anksčiau už Jėzų Kristų. Sidharta užaugo prabangiuose rūmuose, tačiau išvydęs, kokia daugybė žmonių kenčia nuo senatvės ir ligų, jis išsižadėjo visų savo turtų ir išėjo klajoti po šalį. Pavargęs atsisėdo po didžiuliu medžiu, stengdamasis suvokti, kas iš tiesų yra svarbu, kas yra „tikroji tiesa“. Ir tuomet, praregėjęs, jis ėmė mokyti ir kitus (⇨12).

Šioje statuloje Buda atrodo baisingai sulysęs ir išsekęs. Ieškodamas gyvenimo tiesos, princas Sidharta atsižadėjo visų kūniškų malonumų.

Jėzus

Jėzus buvo žydas, jis gimė maždaug prieš du tūkstančius metų Palestinoje. Jėzus užaugo Nazareto miestelyje, kur tapo dailide. Kai jam sukako trisdešimt metų, jis surinko būrelį savo mokinių ir iškeliavo po šalį. Visur, kur tik Jėzus pasirodydavo, paskui jį plūdo minios žmonių, nes vien savo prisilietimu jis išgydydavo ligonius, parodė ir kitokių stebuklų. Jis pasakojo žmonėms apie Dievą, apie Dievo meilę pasauliui. Kad žmonės lengviau jį suprastų, Jėzus dažnai pateikdavo palyginimų iš kasdienio gyvenimo.

Krikščionims svarbiausia iš Jėzaus gyvenimo buvo tai, kas atsitiko po jo mirties Jeruzalėje (⇨18).

Abraomas ir Mozė

Žydai laiko Abraomą savo tautos protėviu. Labai seniai, beveik prieš keturis tūkstančius metų, Abraomas įtikėjo Dievo pažadu suteikti jam gausių palikuonių ir padaryti juos didžia tauta – Izraelio vaikais, kurie vėliau buvo pavadinti žydais. Dievas pažadėjo jų labui padaryti daug gero, o per juos – ir visam pasauliui.

Kita didi asmenybė žydų tautos istorijoje – pranašas Mozė. Jis buvo vedlys, padėjęs Abraomo palikuonims išsigelbėti iš Egipto vergijos ir nuvedęs juos į Pažadėtąją žemę, kur žydai galėjo gyventi laisvėje, paklusdami tik Dievo įsakymams.

Mozė ir įsakymai

Kaip sakoma žydų Šventajame Rašte, Dievas paliko Izraelio tautai įsakymus, pagal kuriuos ji privalėjo gyventi. Žydai tiki, kad Mozei šiuos įsakymus įteikė Dievas ant Sinajaus kalno.

Guru Nanakas

Dešimt guru (mokytojų), kurie sukūrė sikų religiją, paprastai vaizduojami visi kartu štai tokiame paveiksle. Paveikslo viduryje pavaizduotas didžiausias guru – Nanakas.

Dešimt guru

Pirmasis sikizmo religijos mokytojas buvo Nanakas. Jis gimė 1469 metų balandžio 15 dieną Talvandžio kaime, dabartiniame Pakistane.

Tame krašte žmonės išpažino induizmą arba islamą. Nanakas vertino abi šias religijas ir skelbė, kad Dievo akivaizdoje visi žmonės esą broliai. Jis praleido gyvenimą keliaudamas ir mokydamas žmones ir išgarsėjo kaip guru Nanakas.

Po guru Nanako būta dar devynių sikų guru. Paskutinis iš jų, guru Gobindas Singas, įkūrė visų sikų bendruomenę – *halsą*.

Jėzaus palyginimas apie pamestą drachmą

Arba kuri moteris, turėdama dešimtį drachmų ir vieną pametusi, neužsidega žiburio, nešluoja namų ir rūpestingai neieško, kolei suranda? Radusi ji susivadina drauges bei kaimynes ir sako: „Džiaukitės su manimi, nes radau drachmą, kurią buvau pametusi". Sakau jums, šitaip džiaugiasi Dievo angelai dėl vieno atsivertusio nusidėjėlio.
(Lk 15, 8–10)

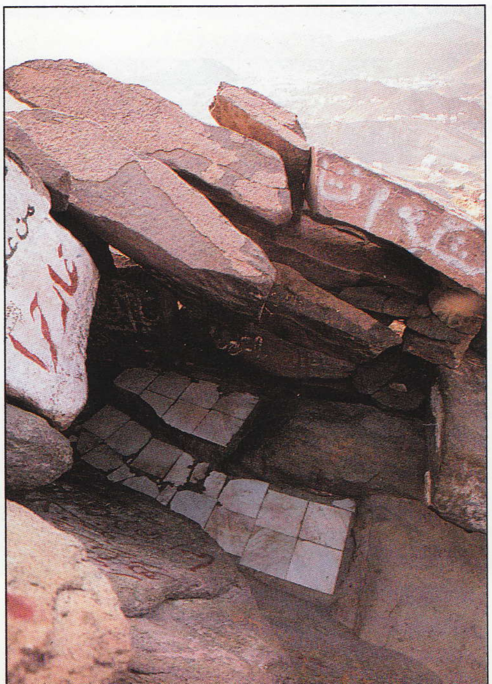

Jėzus

Niekas iš tiesų nežino, kaip Jėzus atrodė. Tačiau per du tūkstančius metų nuo to laiko, kai Jėzus gyveno, sukurta gausybė įvairių jo portretų. Šis Jėzaus atvaizdas kokių aštuonių šimtų metų senumo.

Urvas ant Hiros kalno

Urvas ant Hiros kalno, kur Mahometas gavęs iš angelo Viešpaties žodį. Nuo jo atsiveria vaizdas į Meką.

Pranašas Mahometas

Musulmonų, islamo religijos išpažinėjų, didžiausias mokytojas yra pranašas Mahometas. Jis buvo pirklys ir gyveno Mekos mieste. Trokšdamas pajusti Dievo artumą, jis eidavo vienatvėn, į Hiros kalno viršūnėje esantį urvą. Ten niekas netrikdydavo jo ramybės, ir jis galėdavo mąstyti.

Vieną naktį, būdamas urve, jis išgirdo balsą. Priešais stovėjo angelas, tiesdamas jam drobulę su Viešpaties žodžiais. Paskui angelas dažnai pasirodydavo Mahometui ir apreikšdavo jam Viešpaties valią, o pranašas ją skelbė Mekos žmonėms, kurie godžiai klausėsi jo žodžių. Ir Mahometas mokė žmones, kaip jam buvo apreiškęs angelas: jog Dievas esąs vienas, o jo vardas Alachas.

Kai musulmonai mini savo pranašo vardą, jie paprastai dar priduria: „Ramybės (taikos) jam". Mahometas dar vadinamas „Pranašų Antspaudu".

3 Šventraščiai

Kiekviena religija turi bent po vieną Šventąjį Raštą, kuriame surašytos visos svarbiausios tos religijos tiesos.

Žydų (Hebrajų) Biblija

Iš žydų šventųjų knygų svarbiausias yra 39 knygų rinkinys, vadinamas Hebrajų Biblija. Šios knygos skirstomos į tris grupes:

- **Tora** (kartais vadinama Mozės Penkiaknyge) – tai knygos, kur aprašoma seniausia žydų tautos (arba izraelitų) istorija iki pranašo Mozės laikų. Tai ir Įstatymo knygos – jose surašyti Dievo pamokymai kaip gyventi.
- **Pranašų knygose** (jų 17) pasakojama vėlesnė žydų tautos istorija, surašyti Dievo pamokymai žydų tautai, kuriuos skelbė pranašai.
- **Raštai** apima Išminties knygas bei dar vėlesnius pasakojimus. Viena iš šių knygų – *Psalmių knyga* – tai religinių eilių ir giesmių rinkinys.

Toros skaitymas

Žydų Tora yra surašyta ant ritinėlių. Ritinėliai laikomi sinagogoje, altoriaus spintoje – arkoje. Žydų vaikai mokomi skaityti savo Šventąjį Raštą hebrajiškai (⇨7).

Kumrano lobis

Beveik prieš du tūkstančius metų žydai stengėsi apsaugoti savo šventuosius raštus nuo romėnų, kurie nukariavo jų žemes. Visus vertingus rankraščius – taip pat ir šventraščio pergamentus – jie sukišo į molinius puodus ir paslėpė juos aplinkinių uolų urvuose. Anų žydų uolumas (jie gyveno Kumrane, Izraelyje) – tai tik vienas iš tų nuostabių pavyzdžių, bylojančių, kaip tikintys žmonės brangina savo šventąjį raštą.

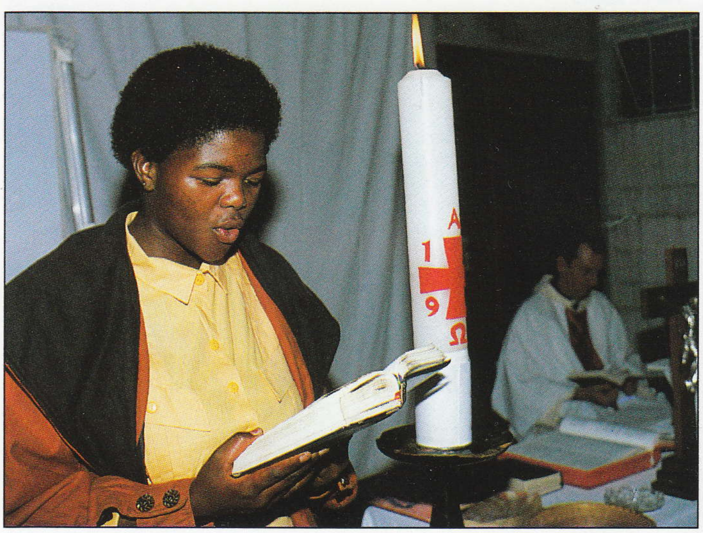

Krikščionių Biblija

Krikščionių Biblija susideda iš dviejų dalių – Senojo Testamento ir Naujojo Testamento. Žodis „testamentas“ reiškia „pažadą“ arba „sandorą, susitarimą“. Senąjį Testamentą sudaro 39 Žydų Biblijos knygos, Naująjį – 27 knygos:

- Keturios Evangelijos, kurios pasakoja žmonėms apie Jėzų. „Evangelija“ reiškia „geroji naujiena“.
- Apaštalų darbai, kurie pasakoja apie pirmuosius Jėzaus mokinius.
- Laiškai, parašyti kai kurioms pirmųjų krikščionių bendruomenėms.
- Apreiškimas Jonui – pranašo vizijos apie pasaulio ir Bažnyčios likimą, apie tuos laikus, kai į šį pasaulį vėl sugrįš Jėzus.

Krikščionys tiki, kad Naujasis Testamentas išreiškia Dievo naująją sandorą: kiekvienas, kas seka Jėzumi, yra vienas iš Dievo vaikų.

Biblijos skaitymas

Biblija garsiai skaitoma bažnyčiose. Krikščionys susirenka ir mažesniais būreliais, kur skaito Bibliją ir aiškinasi jos prasmę. Be to, jie randa laiko paskaityti Bibliją ir savarankiškai.

Induizmo šventieji raštai

Induistai tiki didžiąja jėga arba dvasia, vadinama Brahmanu. Brahmanas (arba Dievas) neturi jokios formos nei pavidalo, tačiau jis gali ateiti į žemę įsikūnijęs į vieną iš žemės dievų. Geriausiai žinomi tokie dievai yra Krišna, Višnus ir Rama.

Dalis induizmo šventųjų raštų yra *Upanišados*. Žodį „Upanišados" galėtume išversti taip: „Sėskis arčiau prie savo mokytojo". *Upanišados* skelbia, jog Brahmanas yra visur, jis slypi visuose gyvuose kūriniuose. Kita šventoji induizmo knyga – *Ramajana*, kur pasakojama apie dievo Ramos gyvenimą ir nuotykius.

Ramajana

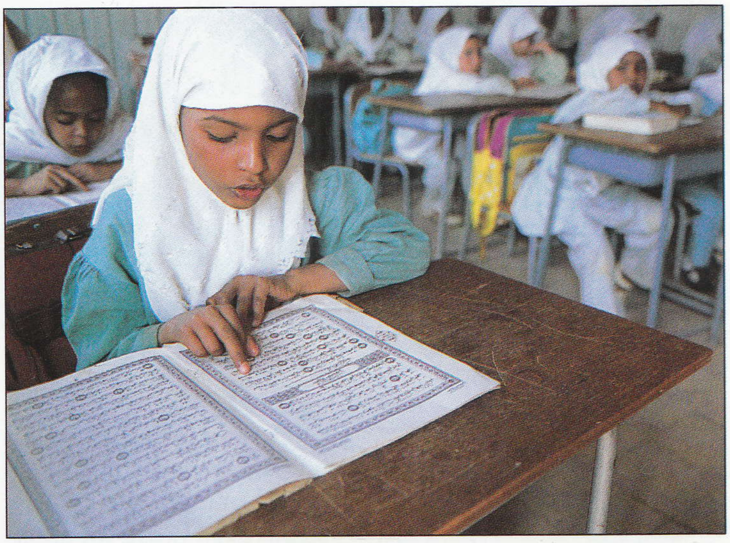
Šis tradicinis tapybos darbas vaizduoja sceną iš Ramajanos, Ramos ir Sitos karūnavimą.

Budizmas

Budistai turi daug šventų raštų. Iš tiesų jų tiek daug, jog, sakoma, nėra tokio žmogaus, kuris būtų juos visus perskaitęs!

Islamo Koranas

Mahometas, islamo pranašas, nemokėjo skaityti nei rašyti. Viską, ką jam apreikšdavo angelas ant Hiros kalno, jis persakydavo savo draugams, kurie mokėjo tai užrašyti. Taip susidarė knyga, kuri vadinasi Koranu, ir dauguma jaunų musulmonų ištisus jo skyrius išmoksta atmintinai.

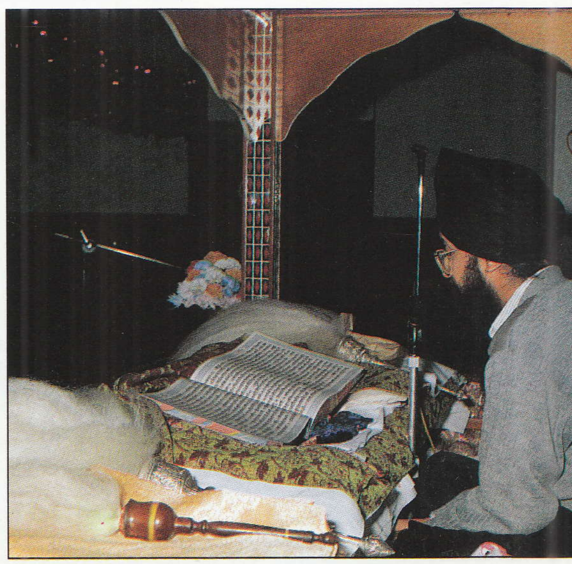
Mokosi Koraną

Šios mergaitės sudanietės susirinko į Korano pamoką. Kadangi musulmonai tiek daug savo šventojo rašto išmoksta atmintinai (jie stengiasi išmokti jį visą!), tai kiekvienoje gyvenimo situacijoje jie visuomet gali prisiminti savo tikėjimo pamokymus.

Sikizmo šventoji knyga

Dešimtasis sikų guru, Gobindas Singas, yra pasakęs, jog žmogiškuoju pavidalu guru daugiau į žemę nebeateis. Užuot laukę mokytojo, sikai privalo ieškoti Dievo mokslo šventojoje knygoje. Jų šventoji knyga vadinasi *Guru Grantas Sahibas,* ir sikai ją nepaprastai gerbia. Ji laikoma sikų šventykloje – gurdvaroje.

„Grantas" reiškia „knygą", o „sahibu" indai vadina „poną" – tad ką gi reiškia „Guru Grantas Sahibas"?

Guru Grantas Sahibas

Sikizmo šventajai knygai gurdvaroje (⇨6) paskirta garbinga vieta. Ji padedama ant pakylos po baldakimu. Kai šventoji knyga skaitoma, kartais virš jos išskleidžiama vėduoklė – *čauri*.

4 Ateikite į tikinčiųjų šeimą!

Sveikas, kūdiki!

Kiekvienoje šalyje, kiekvieno tikėjimo šeimos stengiasi padėti vaikams suprasti savo tautos istoriją ir tradicijas.

Daugelis žmonių, kurie tiki Dievą, sakosi turintys dvi šeimas. Viena jų – tikroji šeima, giminės ir artimieji. Kita, kur kas didesnė „šeima" yra visi žmonės, išpažįstantys tą pačią religiją.

Visose religijose kūdikio gimimas yra džiaugsmingas įvykis. Dažnai visa šeima drauge ateina padėkoti Dievui už naujos gyvybės dovaną.

✡ Žydų vardai

Kai gimsta žydų vaikas, jam duodami du vardai. Vienas būna paprastas vardas, antras – hebrajiškas vardas, suteikiamas kurio nors svarbaus šeimos giminaičio atminimui. Įprasčiausi hebrajiški vardai yra Moše (Mozė ⇦ 2) ir Rivka (Rebeka).

Šeimoje

Žydų vaikai (dešinėje), eidami į sinagogą, dėvi tradicines kepuraites, *jarmulkas*. Tėvai jau suteikė jiems vardus, kurie susiejo vaikus su savo šeima ir su žydų bendruomene.

✝ Krikščionių krikštas

Iki Jėzaus buvo krikštijama pagal judėjišką tradiciją. Krikštas buvo ženklas, jog žmogus nusiplauna nuodėmes ir gauna Dievo atleidimą. Tais laikais krikštijo vienas žmogus, jis buvo Jėzaus giminaitis, žinomas kaip Jonas Krikštytojas.

Prieš pradėdamas skelbti žmonėms apie Dievą, Jėzus nuėjo pas Joną, kuris krikštijo žmones Jordano upėje.

„Tačiau tu juk nepadarei nieko blogo, – atkalbinėjo jį Jonas, – tavęs nereikia krikštyti".

Tačiau Jėzus nenusileido, tada Jonas sutiko ir jį pakrikštijo.

Kai krikščionys nori parodyti, kad įsijungia į visų išpažįstančių krikščionybę šeimą, jie apsikrikštija, kaip tą padarė Jėzus. Krikštas – tai ženklas, kad žmogus tampa Jėzaus sekėju, todėl daugelyje šeimų krikštijamas vos gimęs kūdikis. Kūdikio tėvai pasižada išauklėti jį geru krikščioniu, o pakrikštyti padeda krikštatėviai. Kiti krikščionys krikštijasi jau būdami vyresnio amžiaus. Taip daroma todėl, kad jų šeima arba Bažnyčia mano, jog žmogus turi sulaukti brandesnio amžiaus ir pats apsispręsti, ar krikštytis, ar ne.

Kai kuriose bažnyčiose krikštijamas kūdikis iki pusės panardinamas į krikštyklą, kad vanduo apsemtų jį iki liemens. Kitose bažnyčiose krikštijamas kūdikis arba suaugęs žmogus tik apliejamas šlakeliu vandens. Kunigas jam ant kaktos deda kryžiaus ženklą, o paskui ant galvos užpila vandens.

Kūdikio krikštijimas

Tėvai, seneliai ir vyresni vaikai susižavėję žiūri, kaip krikštijamas kūdikis. Lango vitražas vaizduoja Jėzų kaip gerąjį ganytoją, mylintį ir globojantį savo vaikus.

Dovanos

Švenčiant krikštynas, vaikui dovanojamos dovanos, linkima būti geru krikščioniu. Ši dovanėlė – tai Biblija vaikams ir auksinis kryželis.

Šahada

Saudo Arabijos, Mahometo gimtinės, vėliavoje išrašyta *šahada*. Rašmenys arabiški.

Budizmas

Budistai sako, jog negalima tapti budistu, kol nesi tiek suaugęs, kad suprastum, ką reiškia juo būti!

Sikų šeima renka vardą

Sikų naujagimiui vardas išrenkamas ypatingai: atverčiamas bet kuris šventosios knygos *Guru Granto Sahibo* puslapis. Pirmoji kairėje pusėje esančio himno (ar šiaip rašto) raidė ir bus kūdikio vardo pirmoji raidė. Norint parodyti, kad vaikas tampa sikų bendruomenės, *halsos*, narys, berniukui prie vardo pridedamas prievardis *singas* (jis reiškia „liūtas“), mergaitei – *kaura* („princesė“).

Tėvas ir dukra

Sikų tėvas ir dukra, pasipuošę iškilmėms.

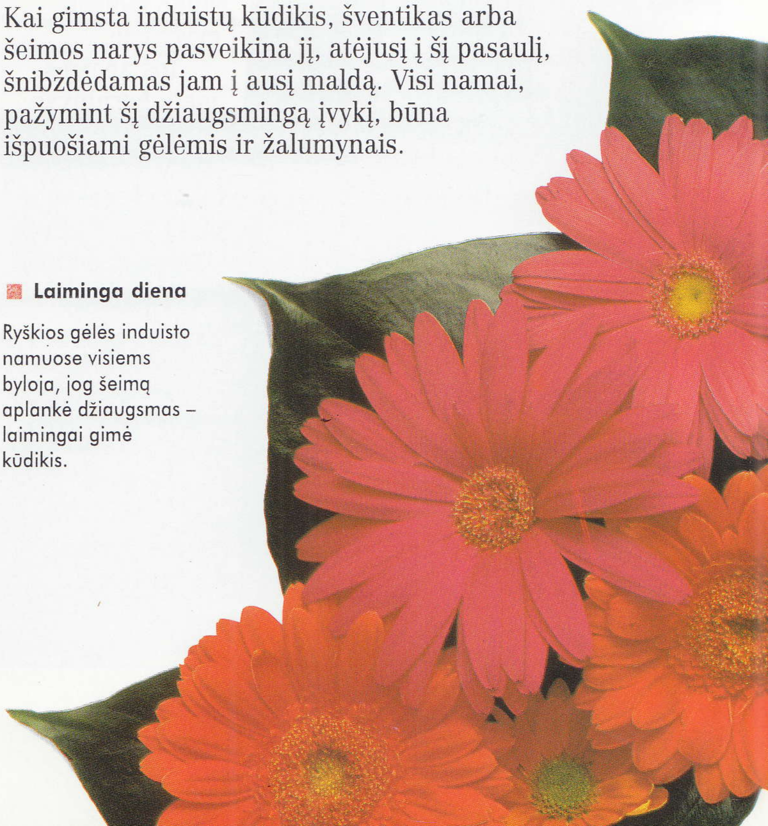
Musulmonų kūdikis apie Dievą išgirsta

Musulmonų šeimoje vos gimusiam kūdikiui tėvas sušnibžda į ausį: „Aš išpažįstu, kad nėra kito Dievo, kaip tik Alachas, o Mahometas yra jo Pranašas“.

Taigi patys pirmieji žodžiai, kuriuos išgirsta kūdikis, yra tikėjimo išpažinimas – *šahada* (⇨13).

Induistų pasveikinimas

Kai gimsta induistų kūdikis, šventikas arba šeimos narys pasveikina jį, atėjusį į šį pasaulį, šnibždėdamas jam į ausį maldą. Visi namai, pažymint šį džiaugsmingą įvykį, būna išpuošiami gėlėmis ir žalumynais.

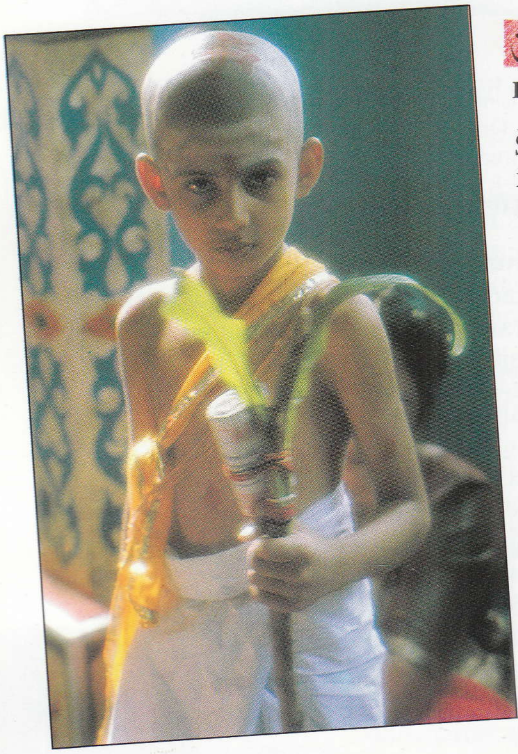

Laiminga diena

Ryškios gėlės induisto namuose visiems byloja, jog šeimą aplankė džiaugsmas – laimingai gimė kūdikis.

5 Tikroji narystė

Kas padaro žmogų suaugusį? Ir ką turi omenyje žmonės, kai sako: „Tu privalai jaustis atsakingas!“? Kai kurie netgi švenčia, sulaukę tokio amžiaus, kai tampa teisėtais visuomenės nariais ir patys atsako už save. Įvairios pasaulio religijos skirtingai parodo, kaip jų išpažinėjai tampa tikraisiais bendruomenės nariais.

Raištelio užrišimas įpareigoja

Šis berniukas induistas atrodo labai rimtas. Per šventojo raištelio užrišimo apeigą jis tapo suaugęs tikėjimo narys, atsakingas už savo pareigų vykdymą.

Šventojo raištelio apeiga

Ši apeiga atliekama induistų berniukams tarp septintojo ir dvyliktojo jų gimtadienio. Ji pažymi, kad vaikas įžengė į naują suaugusio žmogaus gyvenimo tarpsnį. Tai labai reikšmingas įvykis kiekvieno jauno induisto gyvenime.

Tos apeigos metu berniukas ir šventikas sėdi abipus nedidelio laužo. Rečitatyvu giedamos maldos ir giesmės, ir tuomet berniukui užrišamas raištelis. Jis surišamas kilpa per dešinįjį petį ir paprastai būna raudonas, geltonas ar baltas. Dabar, kaip ir suaugęs induistas, berniukas privalo:

1 garbinti Dievą,
2 gerbti šventuosius žmones ir šventąsias knygas,
3 gerbti savo tėvus ir senus žmones,
4 padėti neturtingiesiems,
5 rūpintis gyvuliais ir visomis gyvomis būtybėmis.

Bar micva ir bat micva

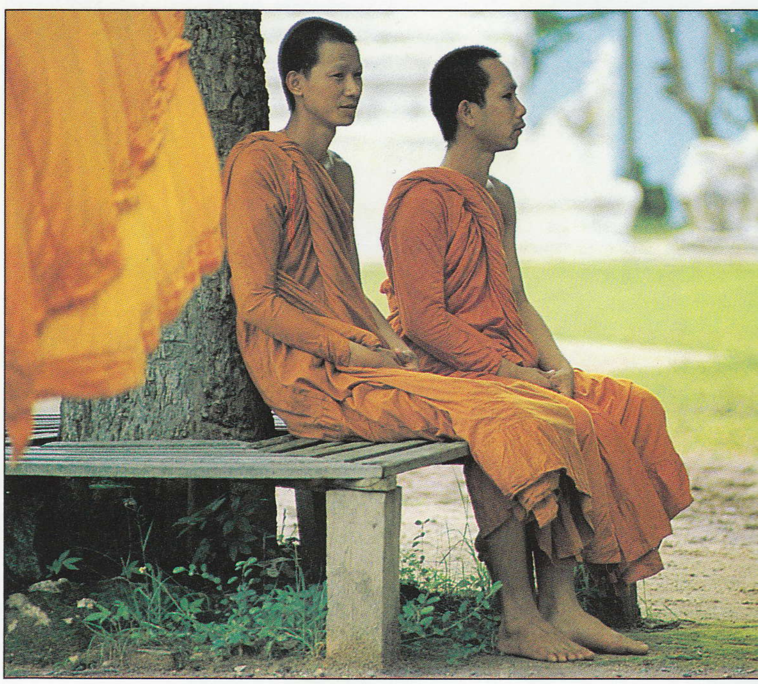
Žydų berniukas laikomas pilnateisiu religinės bendruomenės nariu tryliktąjį savo gimtadienį, kai tampa *bar micva* („Įstatymo sūnumi“), o žydų mergaitė tampa *bat micva* („Įstatymo dukra“) metais anksčiau – savo dvyliktąjį gimtadienį.

Iki to laiko jie išmoksta Dievo įstatymus: sužino, kas yra gera ir kas bloga. Kai vaikai tampa suaugusiais, jie jau patys atsako už savo elgesį. Žydų šeima, giminės ir draugai kartu eina į sinagogą, kur berniukas ar mergaitė, tampantys pilnamečiais, pagieda arba paskaito iš Toros (⇦ 3). Po pamaldų surengiamos vaišės.

Atėjo metas

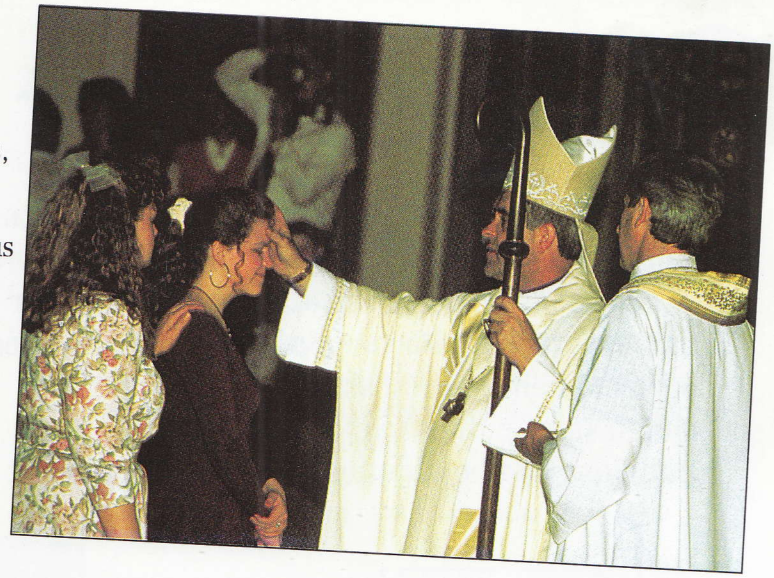
Žydų mergaitė, apsupta savo šeimos ir draugų, sinagogoje skaito iš Toros. Netrukus ji taps Įstatymo dukra – *bat micva.*

Augti krikščioniu

Žmonės tampa Krikščionių bažnyčios nariais per krikštą (⇦ 4). Jeigu buvo krikštijamas kūdikis arba mažas vaikas, jam vėliau dar suteikiamas sutvirtinimo sakramentas – konfirmacija. Protestantai 16–18 metų jaunimą šitaip priima į religinę bendruomenę. Per šį sakramentą žmogus pats atnaujina pažadus, kuriuos krikštijant už jį davė krikšto tėvai.

Romos katalikų bažnyčia tarp krikšto ir konfirmacijos švenčia dar vieną šventę, – kai septynerių–aštuonerių metų vaikas eina prie pirmosios komunijos (⇨9).

Sutvirtinta gyvenimui

Krikščionių vyskupas jaunai mergaitei ant kaktos deda kryžiaus ženklą. Tai konfirmacijos apeigos.

Islamas

Visą vaikystę ir paauglystę musulmonai savo tikėjimo pareigų mokosi namuose (⇨8, ⇨10) ir mečetėje.

Budizmas

Paūgėję budistų berniukai kurį laiką praleidžia vienuolynuose, gyvendami kaip vienuoliai (⇨16).

Oranžiniai rūbai

Jauni budistai vienuoliai dėvi tradicinius oranžinius (šafrano spalvos) drabužius.

Dubenėlis ryžių

Budistų vienuoliai prasimaitina tuo, kas jiems duodama. Galbūt šis dubenėlis ryžių – jų visos dienos valgis.

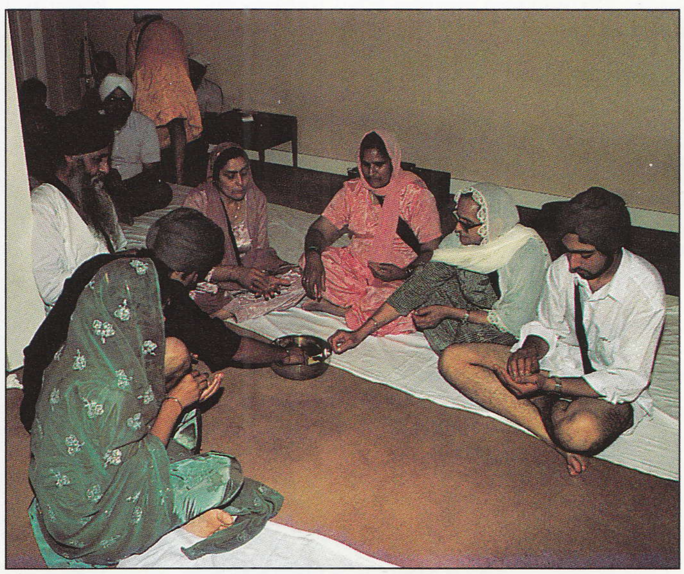
Amrito apeigos

Sikai suaugusiais tampa ir į tikinčiųjų šeimą ateina per *amrito* apeigas. Tada jie tampa ir pilnateisiais sikų bendruomenės – *halsos* – nariais (⇦ 2).

Apeigos vyksta gurdvaroje, joms vadovauja penki suaugę sikai (vyrai arba moterys), apsirengę geltonais drabužiais. Jų pradžioje kiekvienas jaunuolis ar mergina duoda įžadą gyventi taip, kaip mokė dešimt guru. Kalbamos maldos, giedamas himnas. Tuomet tie penki sikai inde su vandeniu kardu išmaišo truputį cukraus. Šio švęsto vandens (vadinamo *amritu*) po šlakelį įpilama kiekvienam jaunuoliui į rieškučias, juo apšlakstomos akys, – kad neregėtų blogio. Paskui šiek tiek *amrito* užliejama jiems ant galvų. Šitaip pašventinamos pačios svarbiausios kūno vietos.

Bendruomenės narys

Visa vietinė sikų bendruomenė švenčia jaunuolio priėmimą į tikruosius *halsos* narius per *amrito* apeigas.

6 Maldos namai – 1

Visų religijų išpažinėjai turi tam tikras vietas, kur gali susirinkti kaip tikinčiųjų šeima.

Paprastai tai būna pastatai – šventyklos, kur tikintieji garbina Dievą, jam meldžiasi. Religinės bendruomenės nariai skiria nemaža laiko ir pinigų savo maldos namams prižiūrėti, stengiasi, kad jie tikintiesiems būtų patrauklūs.

ॐ Induizmo šventyklos

Induizmo šventykla vadinama *mandira* („garbinimo vieta“). Paprastai ją puošia įvairių dievų statulos.

Kiekvienoje induistų šventykloje prie durų kabo varpelis. Kai induistas įeina į šventyklą, jis paskambina varpeliu, pranešdamas, jog atvyko melstis ar aukoti. Tikintieji taip pat atneša dovanų – gėlių ar saldumynų, kuriuos atnašauja dievui ar deivei. Saldumynai vėliau išdalijami vargšams.

Ši induizmo šventykla stovi Madraso mieste pietų Indijoje.

Stupos, vatai ir pagodos

Indijoje budistų šventykla vadinama *stupa*, Tailande – *vatu*, o Kinijoje ir Japonijoje – *pagoda*.

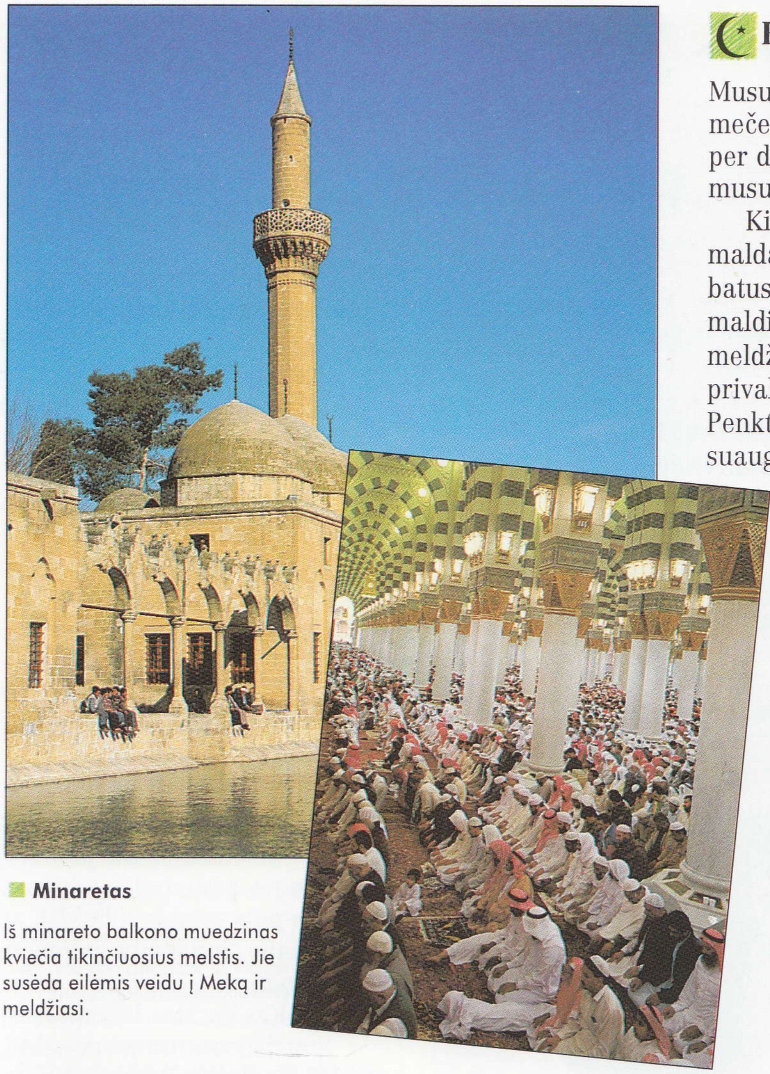
Į vienus iš tų pastatų galima įeiti, kiti jų (ypač *stupos*) yra vientisi kaip paminklai. Šventykloje visuomet būna Budos statulų arba drožinėtų atvaizdų. Maldininkai kartais atneša gėlių arba smilko malonaus kvapo smilkalus, taip išreikšdami savo pagarbą Budai. Kiti tiesiog sėdi ir meldžiasi, kartais aplink šventyklą eina procesijos.

Pagarbos ženklai

Budistų šventyklą puošia žvakės ir gėlių puokštės. Jų, taip pat smilkalų maldininkai gali įsigyti prie šventyklos durų, kai ateina pagarbinti Budos.

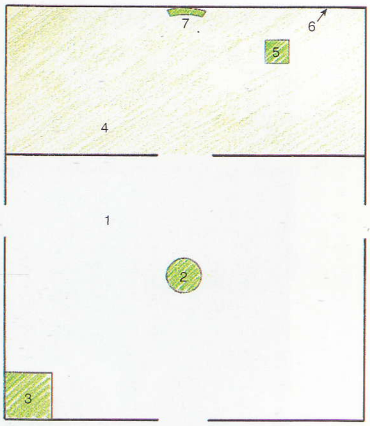
Minaretas

Iš minareto balkono muedzinas kviečia tikinčiuosius melstis. Jie susėda eilėmis veidu į Meką ir meldžiasi.

Kvietimas maldai

Musulmonai susirenka pagarbinti Dievo mečetėje. Daugelis mečečių būna su aukštu bokštu – minaretu. Penkis kartus per dieną mečetės tarnautojas – muedzinas kviečia musulmonus pasimelsti Dievui (⇨10).

Kiekvienoje mečetėje būna vieta, kur musulmonai prieš maldas gali apsiplauti. Prieš įžengdami į mečetę, jie nusiauna batus. Didžiojoje maldų salėje patiesti kilimėliai, ant kurių maldininkai atsiklaupia ir melsdamiesi žemai nusilenkia. Kai meldžiasi, kad ir kokioje pasaulio vietoje būtų, musulmonai privalo atsigręžti veidu į šventąjį Mekos miestą. Penktadieniais (šventą savaitės dieną) vidurdienį daugelis suaugusių musulmonų vyrų eina į pamaldas mečetėje.

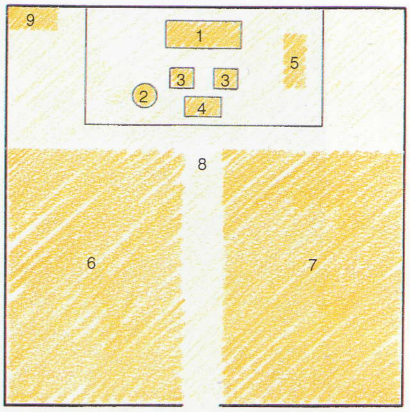
Mečetės dalys

1 Kiemas su keliais įėjimais.
2 Fontanas.
3 Minaretas – bokštas, nuo kurio muedzinas visus kviečia melstis.
4 Maldų salė, kartais išklota prabangiais kilimais, ant kurių melsdamiesi atsiklaupia tikintieji.
5 Sakykla, vadinama *minbaru*.
6 *Kiblos* siena, kurioje yra *mihrabas*.
7 *Mihrabas* yra niša sienoje, rodanti, kurioje pusėje Meka.

Durys į guru buveinę

Sikų maldykla vadinama *gurdvara*. Tas žodis reiškia „guru durys" – durys į šventąją knygą, *Guru Grantą Sahibą* (⇦3).

Kiekvienas, kas peržengia gurdvaros slenkstį, nusiauna batus ir prisidengia galvą, taip parodydamas pagarbą šventajai knygai. Per pamaldas sikų šventoji knyga padedama ant panašios į sostą pakylos gurdvaros centre. Ji laikoma uždengta, atidengiama tik tada, kai skaitoma. Už jos sėdi *granti* – asmuo, išrinktas arba paskirtas skaityti iš knygos. Žmonės gieda himnus ir meldžiasi, prašydami malonės sekti dešimties guru mokymu. Gurdvara nėra tik maldos namai. Joje dar būna ir klasės, kur jaunieji sikai mokomi tikėjimo tiesų. Ir visuomet būna virtuvė, kur gaminamas valgis, nes sikai po pamaldų drauge valgo. Tai visų sikų brolystės ir seserystės ženklas, tačiau vaišių mielai kviečiamas kiekvienas atėjęs.

Gurdvaros dalys

1 Pakyla su baldakimu virš jos. Šventoji knyga padedama ant paaukštinimo po baldakimu, kur ji ir skaitoma. Labai svarbu, kad šventąją knygą žmonės galėtų iš visų pusių gerai matyti.
2 Dubenėlis saldaus maisto, vadinamo *kara prasadas*.
3 Paaukotas maistas.
4 Paaukoti pinigai.
5 Vieta muzikuotojams.
6 Vieta, kur ant grindų sėdi moterys.
7 Vieta, kur ant grindų sėdi vyrai.
8 Vidurinis takas.
9 Guru atvaizdai.

7 Maldos namai – 2

Sinagogos

Žydai susirenka garbinti Dievo į maldos namus, vadinamus sinagogomis arba (kai kur pasaulyje) „šulėmis".

Svarbiausia sinagogos dalis yra altoriaus spinta – arka, kurioje laikomi Toros ritinėliai (⇦ 3). Arka paprastai užtraukiama užuolaida. Viršum jos kabo lempa, kuri visuomet dega, tarsi primindama, jog Dievas nuolat šalia.

Sinagogos centre yra pakyla, vadinama *bima*. Būtent iš čia visai kongregacijai skaitoma Tora. Žydai ateina į sinagogą per didžiąsias metų šventes ir kiekvienos savaitės šventadienį – šabą (⇨8), kuris prasideda penktadienio vakare, nusileidus saulei, ir trunka visą šeštadienį.

Kadangi sinagoga yra ir žydų bendruomenės susirinkimų namai, tai joje būna dar ir klasės, salė, virtuvė.

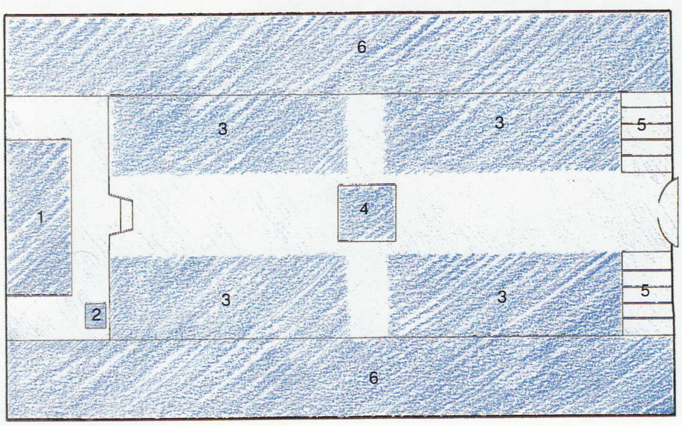

Neformalus susirinkimas

Ši sinagoga, esanti Telavive, Izraelyje, neformali – vyrai, moterys ir vaikai čia stovi sykiu.

Sinagogos dalys

1 Arka – spinta, kurioje laikomi Įstatymo ritinėliai (⇦ 3).
2 Rabino kėdė.
3 Sėdimos vietos suaugusiems vyrams.
Žydų berniukas laikomas suaugusiu po *bar micvos* (⇦ 5).
4 Pakyla (*bima*), kur žmonės atsistoja kalbėti.
5 Laiptai, vedantys į šonines galerijas.
6 Šoninės galerijos, kur yra sėdimos vietos moterims ir vaikams.

Bažnyčios, koplyčios ir katedros

Pastatai, kur krikščionys susirenka drauge garbinti Dievo, vadinami bažnyčiomis, kartais koplyčiomis (koplyčia gali būti ir didelės bažnyčios dalis).

Pagrindinė vyskupijos bažnyčia yra katedra, tačiau toje vietovėje ar mieste gali būti daug mažesnių bažnyčių.

Bažnyčių būna visokių: senų ir naujų, prabangiai išpuoštų ar visai paprastų – svarbiausia, kad krikščionys gali čia susirinkti ir garbinti Dievą.

Dauguma tradicinių bažnyčių pastatytos taip, kaip pavaizduota šiame plane. Jas lengva pamatyti iš tolo, nes jos paprastai turi bokštą arba smailę, rodančius žmonėms į dangų.

Kai kuriose bažnyčiose svarbiausia vieta yra sakykla, iš kurios skelbiamas Kristaus mokymas. Tokiose bažnyčiose paprastai sustatyti suolai (klauptai), atgręžti į sakyklą.

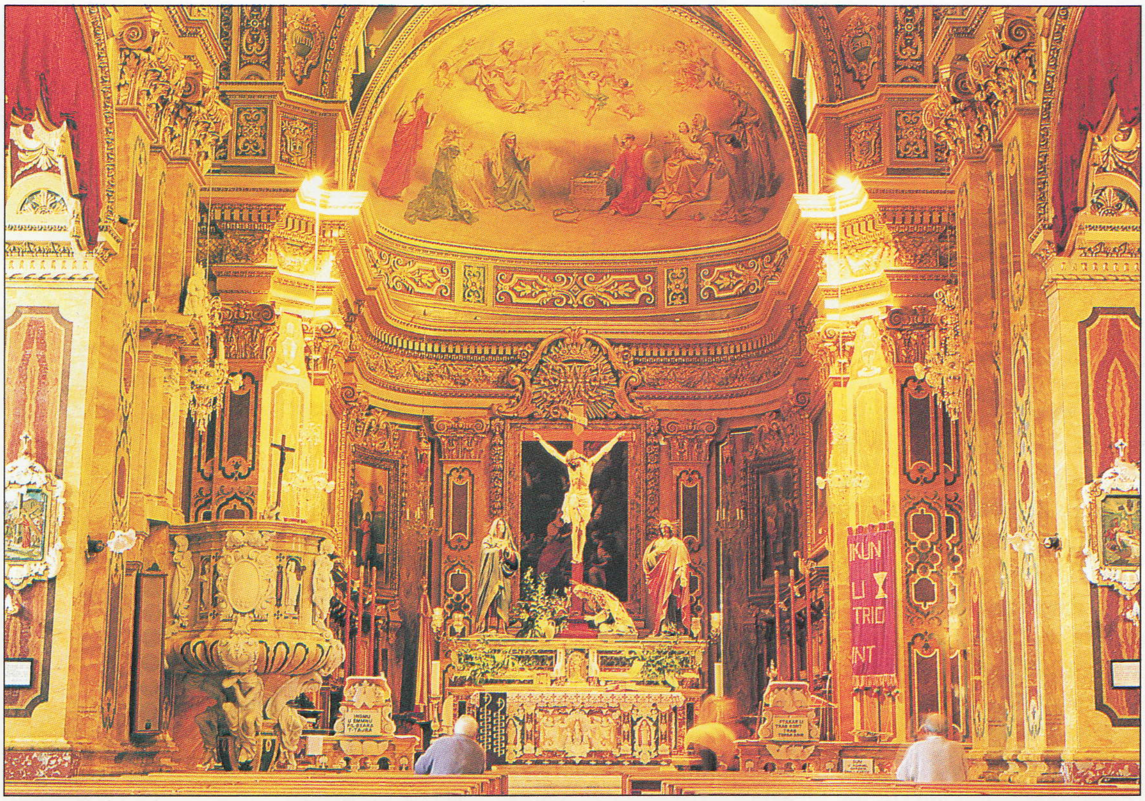
Dar kitos bažnyčios yra apskritimo formos, pabrėžiant, jog visi, atėję čionai pagarbinti Dievo, yra Dievo šeimos nariai.

Šiais laikais krikščionys susirenka melstis ne tik bažnyčiose. Tai gali būti išnuomota salė, gyvenamas kambarys ar paprasčiausiai kokia nors atvira vieta.

Garbinimo centras

Ši prabangiai išpuošta bažnyčia Turkijoje primena tikintiesiems jų tikėjimo tiesą, kad Jėzus mirė, nugalėjęs mirtį ir nuodėmę. Žemiau nukryžiuotojo Jėzaus yra stalas (altorius), prie kurio dalijama Šventoji Komunija.

Kairėje pusėje matyti sakykla, iš kurios skelbiama evangelija ir sakomi pamokslai.

Krikščionims žodis „bažnyčia" reiškia:

1 *organizaciją* (kaip Romos katalikų bažnyčia arba Metodistų bažnyčia),

2 visų krikščionių *bendruomenę*,

3 *pastatą*, kur susirenkama melstis ir garbinti Dievo.

Bažnyčios dalys

1 Stalas, prie kurio dalijama Šventoji Komunija, paprastai vadinamas altoriumi (⇨9).

2 Vieta prie altoriaus (presbiterijoje), kur kunigas paruošia duoną ir vyną, aukojamus per Šv. Mišias.

3 Maldininkai, priimdami komuniją, atsistoja arba atsiklaupia prie altoriaus turėklų.

4 Choras.

5 Pritvirtintos sėdimos vietos, vadinamos choro klauptais, giesmininkams.

6 Paaukštinta stovima vieta, vadinama sakykla, iš kurios sakomas pamokslas.

7 Vieta skaitymui, arba lekterna, iš kurios skaitoma Biblija.

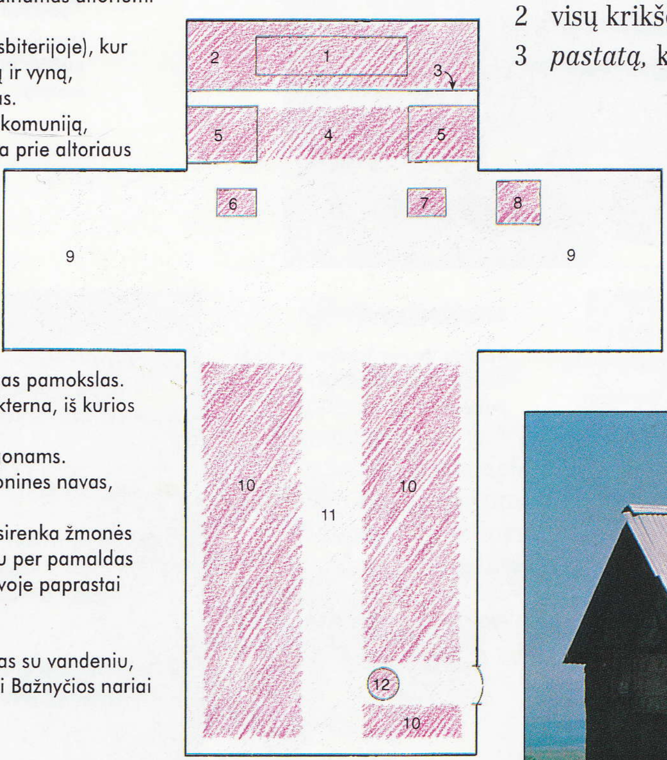
8 Vieta pianinui arba vargonams.

9 Didelės bažnyčios turi šonines navas, vadinamas transeptais.

10 Pagrindinė nava, kur susirenka žmonės pagarbinti Dievo. Seniau per pamaldas jie stovėdavo. Dabar navoje paprastai būna klauptai.

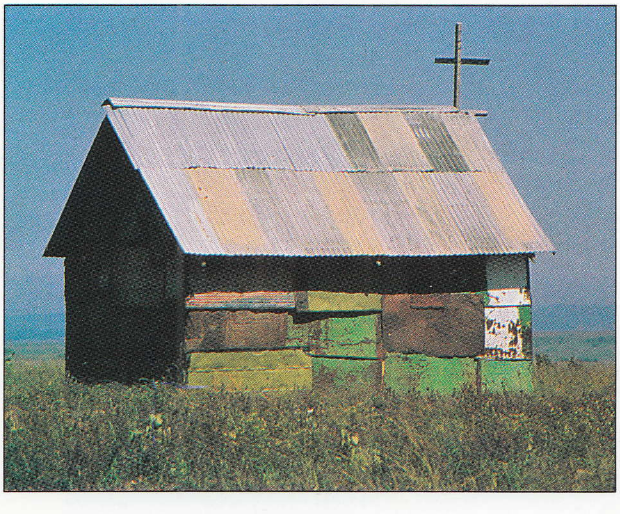
11 Vidurinis takas.

12 Krikštykla – didžiulis indas su vandeniu, kuriame krikštijami nauji Bažnyčios nariai (⇦ 4).

Kryžius

Kryžius yra krikščionybės simbolis, nes ant kryžiaus mirė Jėzus. Kryžius ženklina ir šią paprastą bažnytėlę Kenijos kaime.

8 Religija šeimoje

Religija yra ne vien maldos ir apeigos bažnyčiose ir šventyklose. Daugeliui tikinčiųjų šventi yra ir namai, čia švenčiamos religinės šventės.

Šabas

Žydų namuose švenčiamas šabas. Tai savaitės poilsio metas, kuris prasideda penktadienio vakarą tuoj po saulės laidos ir trunka iki kitos dienos saulėlydžio. Valgiai šabui paruošiami iš anksto.

Šabo išvakarėse, penktadienį, motina uždega bent dvi žvakes ir sukalba maldą. Sėdantis vakarienės, šeimos tėvas atlieka *kidušą*. Jis paima taurę vyno ir ištaria palaiminimą. Visi pageria iš tos taurės. Tada tėvas palaimina šią dieną, savo žmoną ir vaikus. Pati vakarienė prasideda nuo dviejų pintų duonos kepalėlių, vadinamų *chala,* palaiminimo.

Šeimos maldos

Žydė motina kalba maldas už šeimą šabo pradžioje.

Tobulas gyvenimo būdas

Šeimos gyvenimas musulmonams labai svarbus ir paprastai saugomas nuo pašalinių akių. Lankytojai nuvedami į svečių kambarį, kur susitinka su namų vyrais ir jaunuoliais. Moterys ir mergaitės tuo metu būna kitame kambaryje.

Musulmonų vaikai tikėjimą pažįsta iš savo tėvų, matydami, kaip penkis kartus per dieną jie meldžiasi (⇨10). Nors musulmonai privalo sukalbėti maldas nurodytu dienos metu, nesvarbu, kur jie būtų, pranašas Mahometas jiems yra prisakęs melstis ir namuose.

Musulmonai dažnai gyvena didžiulėmis šeimomis, šeimos nariai visuomet vieni kitiems padeda.

Mokosi melstis

Musulmonų mergaitė meldžiasi atsiklaupus taip, kaip išmokė motina.

Pudža

Daugeliui induistų šeimos gyvenimas yra be galo svarbus – dažnai seneliai, tetos ir dėdės gyvena vienuose namuose kaip viena šeima. Induistai ypač gerbia senus žmones.

Beveik kiekvienuose induistų namuose yra altorėlis. Jam gali būti paskirtas kambario kampas, kur laikomas dievo paveikslas ar statulėlė, papuošta gėlėmis ir vaisiais.

Rytą prie šeimos altorėlio pirmoji prieina motina ir uždega aliejaus lempelę arba žvakę, pasmilkina smilkalų. Dievo statulėlę ji apšlaksto vandeniu. Tada sueina ir kiti šeimos nariai, jie meldžiasi drauge su motina. Šios maldos prie namų altorėlio vadinamos *pudža*. Tačiau kiti induistai, užuot atlikę *pudžą*, paprasčiausiai pamąsto apie Dievą – medituoja – arba galbūt paskaito kurią nors šventą knygą.

Pudžos puokštė

Induistų šeima kasdien priskina šviežių gėlių altorėliui papuošti.

Krikščionių namai

Krikščionys tėvai randa laiko papasakoti savo vaikams apie tikėjimą, paskaito Biblijos istorijas, kartu meldžiasi Dievui. Vaikai mokomi prieš miegą sukalbėti poterius.

Krikščionių namuose prieš valgį sukalbama padėkos už Dievo dovanas malda.

Į namus kartais susirenka ir kiti tos bažnyčios krikščionys paskaityti Biblijos ir pasimelsti.

Biblijos skaitymas

Krikščionių šeima kasdien susirenka skaityti Biblijos.

Eiti tiesos keliu

Budistų supratimu, žmogus kasdieniniame savo gyvenime privalo stengtis niekuomet nenukrypti nuo Aštuongubo tauriojo kelio (⇨13). Budistui nevalia sulaužyti Penkių priesakų (⇨15).

Ramybės veidas

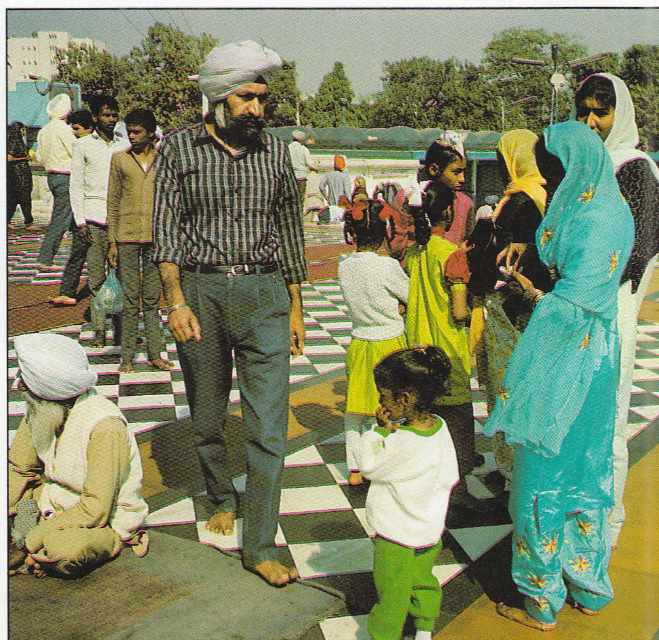
Daugelis budistų namuose turi nedidelę Budos statulėlę. Ramybę spinduliuojantis Budos veidas padeda jiems medituoti, patiems siekti taikos ir ramybės.

Tradicijos

Kai sikai gyvena ne Indijoje, jie ypač stengiasi, kad jų vaikai sužinotų apie savo krašto tikėjimo tradicijas. Tikėjimo dalykus sikų vaikai išmoksta gurdvarose (⇦ 6),

Mokosi savo tikėjimo

Sikų šeimyna apsilankė pagrindinėje gurdvaroje Delyje, Indijoje.

9 Švenčių valgiai

Kai žmonės susirenka švęsti, jie sykiu vaišinasi. Taip būna ir per gimtadienius ar vestuves. Įvairiuose pasaulio kraštuose skirtingų religijų išpažinėjai per savo šventes vaišinasi ypatingais valgiais.

✡ Pascha

Prieš daugelį metų žydų tautai teko kentėti Egipto vergovėje, tačiau Dievas pažadėjo juos išgelbėti. Jų pabėgimo valanda išmušė vieną naktį, kai išmirė daugybė egiptiečių vaikų, tačiau žydų vaikų buvo pasigailėta, mirtis juos aplenkė. Tuomet egiptiečiai leido žydams palikti jų šalį – ir jie iškeliavo, baisiausiai skubėdami.

Kartą metuose žydai prisimena šį savo istorijos įvykį ir dėkoja Dievui už tautos išgelbėjimą. Jie taiso šventinį Paschos valgį, arba *seder*, kuris valgomas namuose. Dalyvauja visa šeima, pakviečiami draugai. Viduryje stalo padedama *seder* lėkštė. Prieš valgį tėvas sukalba maldą, tuomet į sūdytą vandenį padažo petražolę ir duoda jos visiems. Perlaužia pusiau paplotį, *macą*, ir vieną pusę pasidalina su visais. Tuomet kuris nors iš vaikų turi paklausti: „Kuo ši naktis skiriasi nuo kitų?“ Ir tėvas papasakoja žydų pabėgimo iš Egipto nelaisvės istoriją.

Seder lėkštė

Per Paschą ant stalo būtinai padedama tradicinė *seder* lėkštė, joje tam tikra tvarka išdėliojami šios šventės valgiai:

macai, arba neraugintа duona: žydai bėgo iš nelaisvės labai skubėdami, todėl neturėjo laiko išsikepti duonos su raugu;

kepta ėriuko kulšis: paskutinį vakarą prieš išvykdami iš Egipto jie valgė avieną;

kiaušinis: naujo gyvenimo naujame krašte simbolis;

petražolė arba salota: Pascha yra pavasario šventė;

krienai: primena jų vergijos Egipte kartėlį;

saldumynas *haroset* (obuolių, riešutų ir cinamono mišinys): šis mišinys primena skiedinį, iš kurio jie dirbo plytas egiptiečiams, tačiau jo skonis saldus kaip laisvė;

sūdytas vanduo: primena ašaras, kurias jie išliejo kentėdami nelaisvėje.

✝ Šventoji Komunija

Trejus metus keliavęs po Palestiną mokydamas ir gydydamas žmones, Jėzus ir dvylika jo mokinių nuvyko į Jeruzalę praleisti ten Paschos savaitės (⇨18).

Ketvirtadienį per vakarienę Jėzus kaip visada laužė duoną ir dalijosi ja su savo mokiniais. Tačiau jis pasakė tai, ko jie nebuvo girdėję: „Imkite ir valgykite: tai yra mano kūnas.Tai darykite mano atminimui“. Po vakarienės jis paėmė taurę vyno ir davė jiems, ragindamas: „Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kraujas, Sandoros kraujas, kuris už daugelį išliejamas nuodėmėms atleisti. Tai darykite mano atminimui“. Mokiniai iš tiesų nesuprato, apie ką Jėzus kalba. Tačiau kitą dieną jis buvo nužudytas ir jo kraujas pralietas. Tik vėliau, kai vėl išvydo jį gyvą, jie suprato, apie ką Jėzus kalbėjo. Jėzus numirė už žmonių piktus darbus, suteikdamas jiems kalčių atleidimą ir naują gyvenimą. Prisiminę paskutinę Jėzaus vakarienę, mokiniai suprato, kad tai reiškė jo auką, jo kūną ir kraują, kuris bus pralietas Naujajai Sandorai tarp Dievo ir jo tautos patvirtinti.

Komunija krikščionims tapo svarbiausia jų bažnyčios apeigų dalimi, jos metu jie gauna kąsnelį duonos arba mažą apvalų paplotėlį ir gurkšteli vyno Jėzaus atminimui.

Šis sakramentas vadinamas įvairiais vardais: Paskutinė vakarienė, Duonos laužymas, Eucharistija ir Mišių auka.

Krikščionių bažnyčios kunigas per Šv. Mišias duoda mergaitei komunijos paplotėlį. Krikščionims komunija simbolizuoja Kristaus kūną.

Komunijos paplotėlis (Ostija) ant sidabrinės lėkštės (patenos) ir komunijos vynas sidabrinėje taurėje (kielike).

Sikizmas

Kas savaitę sikai drauge valgo gurdvaroje (⇦ 6). Kai bendruomenės nariai susirenka visi kartu, jie gali vienas kitam padėti, vienas kitą padrąsinti.

Tarnauti kitiems

Visi paeiliui taiso savaitės valgį, kurį bendruomenė valgo gurdvaroje.

Indų šventinis valgis

Tradiciniai valgiai, valgomi per induistų religines šventes.

Induizmas

Per šventes induistai puotauja ir vaišina vienas kitą saldumynais.

Budizmas

Budistai neturi tokių šventinių valgių, kaip žydai arba krikščionys, tačiau kartais jie aukoja maistą Budos statulai, taip išreikšdami pagarbą Budai.

Islamas

Musulmonai bendrai valgo ritualinį valgį vieną kartą metuose – ramadano mėnesio pabaigoje (⇨16). Tada suruošiama džiugi šeimos puota.

Pasninko vidury

Musulmonų šeima vėlai vakare valgo valgį, kuris pertraukia ramadano pasninką – nuo aušros iki sutemos. Po ilgos ir sunkios pasninko dienos maistas atrodo ypač gardus.

10 Malda Dievui

Visų religijų išpažinėjai meldžiasi Dievui. Maldos būna įvairios: kalbėjimasis su Dievu, klausymasis Dievo, buvimas sykiu su Dievu. Kartais žmonės meldžiasi susirinkę į būrį, kartais po vieną. Kartais jie meldžiasi savo pačių žodžiais. Kartais kalba jau seniai nusistovėjusias maldas.

Išmokyk mus melstis

Jėzus pats meldėsi Dievui ir norėjo, kad jo mokiniai irgi melstųsi. Kartą jie paprašė jį išmokyti maldų. Jėzus pamokė kreiptis į Dievą kaip į savo Tėvą, ir dabar ši malda žinoma kaip „Viešpaties malda“, arba „Tėve mūsų“.

Tėve mūsų,
kurs esi Danguje!
Teesie šventas Tavo vardas,
teateinie Tavo karalystė,
teesie Tavo valia
kaip danguje,
taip ir žemėje.
Kasdieninės mūsų duonos
duok mums šiandien
ir atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes
atleidžiame savo kaltininkams.
Ir neleisk mūsų gundyti,
bet gelbėk mus nuo pikto. Amen.

Malda atsiklaupus

Kai krikščionys ateina pasimelsti, jie atsiklaupia – kaip ši šeimyna savo bažnyčioje prie altoriaus turėklų.

Malda, kurios Jėzus išmokė, yra pirmoji iš visų maldų, kuriomis krikščionys:

- garbina Dievą už tai, kas Dievas yra;
- dėkoja Dievui už visas malones;
- išpažįsta nuodėmes arba gailisi už jas;
- prašo Dievą pagalbos sau;
- prašo Dievą pagalbos kitiems.

Jėzus mokė, kad Dievas visuomet išklauso žmones, kai jie meldžiasi, ir atsiliepia į jų maldas taip, kaip jam atrodo tinkamiausia.

Maldos Izraelio Dievui

Žydai meldžiasi tiek vieni patys, tiek religinių švenčių metu. Daug jų maldų užrašyta šventuosiuose raštuose (jas mūsų laikais moka tiek žydai, tiek krikščionys), bet jie turi ir kitų tradicinių maldų.

Maldos šventovėje

Žydai tiki, kad Dievas girdi jų maldas visur. Tačiau ypatinga vieta melstis yra senovinės Jeruzalės šventyklos sienos išlikusi dalis (Vakarinė, arba Raudų siena).

Prašymai Dievui

Kiekvienas Vakarinės sienos plyšelis, kur tik įmanoma pasiekti, prikaišiotas popieriaus skiautelių, ant kurių žmonės užrašę savo maldas. Užrašydami savo prašymus, žmonės tiki, jog Dievas jų neužmirš.

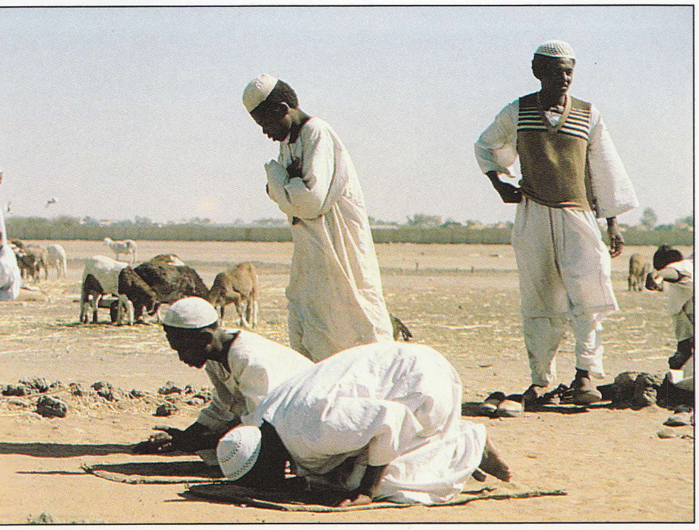

Maldų šalis

Tradicinis žydų maldų šalis, *talitas,* su ilgais spurgais galuose, o audeklo rašte įausti žodžiai iš Dievo Įstatymo. Tokį maldų šalį žydai dėvi melsdamiesi.

Salatas

Viena iš penkių musulmono priedermių yra malda (⇨13), *salatas*. Musulmonų šventojoje knygoje, Korane, ne kartą pabrėžiama, kaip svarbu nurodytu laiku pasimelsti.

Maldos per ištisą dieną

Tikri musulmonai, kad ir kur būdami, atėjus metui melstis, nutraukia darbą. Šie sudaniečiai nusigręžę nuo savo bandos ir palinkę prie Dievo.

Musulmonai meldžiasi penkis kartus per dieną: vos pradedant aušti; iškart po vidurdienio; įpusėjus popietei; po saulės laidos; ir pagaliau jau sutemus. Maldas galima sukalbėti mečetėje (⇦ 5) arba namuose (⇦ 8), tačiau musulmonams leidžiama melstis bet kur – tik pirma jie turi apsivalyti. Kad ir kur būtų, melsdamiesi musulmonai privalo atsigręžti veidu į šventąjį miestą – Meką. Apsivalę jie pasitiesia maldų kilimėlį ir ima kalbėti maldas arabų kalba. Kiekviena maldos dalis kalbama vis kitokia poza. Iš pradžių musulmonas stovi – tai ženklas, kad jis klausosi Dievo. Tada nusilenkia, tuo išreikšdamas savo pagarbą Dievui. Paskui dar du kartus žemai nusilenkia, paliesdamas žemę kakta, keliais, nosimi, delnais, – taip jis išreiškia savo paklusnumą Dievo valiai. Kaskart nusilenkęs jis atsitiesia, prisėsdamas ant kulnų. Kiekvienu maldos momentu tariami tam skirti žodžiai. Visi maldos judesiai pakartojami du, tris ar keturis kartus, nelygu koks dienos metas. Musulmonai meldžiasi ir privačiai, savo gimtąja kalba.

Įžanga

(Pirmieji Korano žodžiai)

Gailestingojo ir maloningojo
Alacho vardu
tegu bus pagarbintas
visų pasaulių Viešpats ir Kūrėjas!
Gailestingasis ir maloningasis
Teismo dienos Karaliau!
Tiktai Tave mes garbiname,
tik Tavo pagalbos meldžiame.

Induizmas

Induistai savo maldas vadina *pudža* (⇦ 8). Dažniausiai meldžiamasi prie altorėlio namuose.

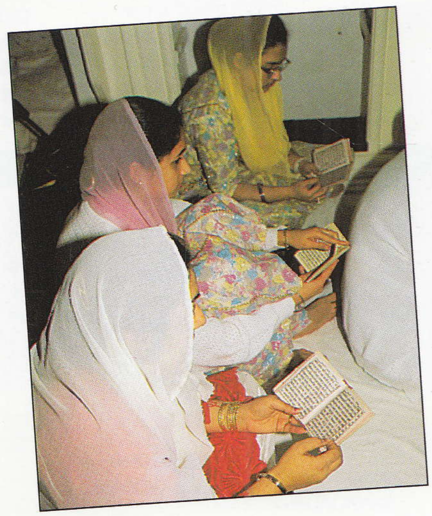

Smilkalai

Šios induistų smilkalų lazdelės degdamos skleidžia malonų kvapą. Jis primena, jog malda, nors ir netvari kaip dūmas, daro poveikį žmogaus gyvenimui.

Sikizmas

Kiekvieną dieną sikai pradeda malda, prisimindami, jog visa sukūrė Dievas. Kai kurie sikai melsdamiesi naudojasi karoliukais, kuriuos leidžia pro pirštus, sulig kiekvienu tardami Dievo vardą.

Sikų moterys meldžiasi.

Budizmas

Budistai netiki dieviškąja būtybe, vadinama Dievu, tačiau jie tiki dieviškąja realybe, kuri „nėra sukurta, neturi laiko nei formos“. Kadangi jie netiki įasmeninto Dievo, tai nekalba jam ir maldų. Bet kai kurie budistai meldžiasi Budos dvasiai, kurią jie tiki esant kiekviename iš mūsų.

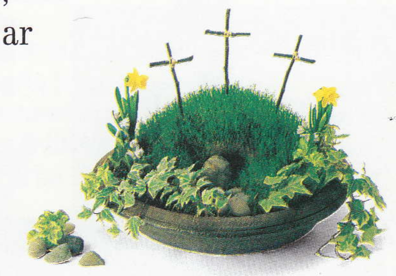

Maldų vėliavos

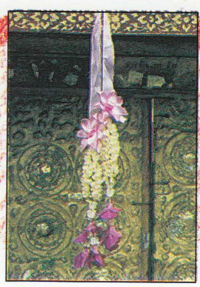
Vėliavomis papuošta budistų šventykla Katmandu, Nepale. Lengvo vėjelio plevenamos vėliavos reiškia tikėjimą, jog esama neregimos galios, kuri betgi veikia visą regimąjį pasaulį.

11 Religinės šventės

Visos religijos turi ypatingas, šventas dienas, kurios primena svarbiausias tikėjimo tiesas ar įvykius.

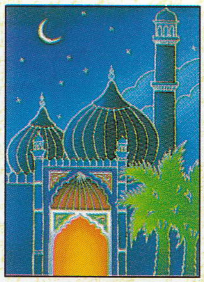
	SAUSIS	VASARIS	KOVAS	BALANDIS	GEGUŽĖ	BIRŽELIS
KRIKŠČIONYBĖ Krikščionių metinės šventės susijusios su Jėzaus gyvenimu.	TRYS KARALIAI Trys tolimų kraštų išminčiai aplanko kūdikėlį Jėzų ir atneša jam dovanų.	PELENŲ DIENA Tikintieji atgailauja už savo nuodėmes.	GAVĖNIA Keturiasdešimt dienų pasiruošti Velykoms. Tiek dienų Jėzus praleido dykumoje pasninkaudamas, tik tada ėmė mokyti žmones.	DIDŽIOJI SAVAITĖ Jėzaus paskutinė savaitė Jeruzalėje. DIDYSIS PENKTADIENIS Jėzaus nukryžiavimo diena. VELYKOS Jėzaus prisikėlimo diena (⇨ 18).	ŠEŠTINĖS Jėzaus dangun žengimo šventė.	SEKMINĖS Šventosios Dvasios atsiuntimo apaštalams diena.
JUDAIZMAS			PURIMAS Džiaugsminga šventė, primenanti, kaip karalienė Estera išgelbėjo žydų tautą nuo skerdynių	PASCHA Minimas žydų išsivadavimas iš Egipto vergijos (⇦ 9).		ŠAVUOTAS Primenamas Įstatymo suteikimas Mozei.
SIKIZMAS	GURU GOBINDO SINGO GIMTADIENIS		BAISAKI Minimas halsos įkūrimas.			
BUDIZMAS			VANDENS ŠVENTĖ Metas, kai gali viską pradėti iš naujo.		VESAKA Prisimenamas Budos gimimas, nušvitimas ir mirtis.	
INDUIZMAS	SARASVATI PUDŽA Garbinama deivė Sarasvati, išminties deivė.		HOLI Pavasario šventė, skirta Krišnos garbei.			

ISLAMAS turi atskirą kalendorių. Metuose dvylika mėnesių, tačiau kiekvienas yra tik 29 ar 30 dienų ilgumo (laikas nuo vieno jauno mėnulio iki kito).

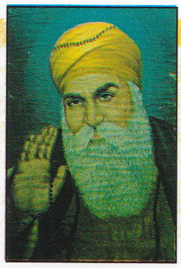
Todėl musulmonų metai yra vienuolika dienų trumpesni negu mūsų. Taigi ir jų šventės neatitinka mūsų kalendoriaus.

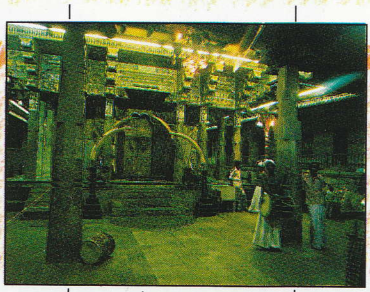
Musulmonų mėnesiai	Šventės
Muharamas	Pirmas mėnuo: Hidžros diena (minima Mahometo kelionė į Mediną)
	Dešimtas mėnuo: Žymimas izraelitų pabėgimas iš Egipto (⇦ 9)
Safaras	
Rabi al avalas (arba Rabi I)	Dvyliktas mėnuo: Pranašo diena
Rabi at tanis (arba Rabi II)	
Džumadas al avalas (Džumadas I arba Džamadas I)	
Džumadas al akiras (Džumadas II arba Džamadas II)	
Radžabas	
Šabanas	
Ramadanas (⇨16)	Id al fitras (⇨16)
Šavalas	
Dhu al kadachas	
Dhu al chidžas	Piligrimystė į Meką (⇨17)

LIEPA	RUGPJŪTIS	RUGSĖJIS	SPALIS	LAPKRITIS	GRUODIS
				VISI ŠVENTIEJI Visų šventųjų ir palaimintųjų diena.	ADVENTAS Jėzaus laukimas. KALĖDOS Jėzaus gimimo šventė (⇨12).
		ROŠ HAŠANA Žydų Naujieji metai.	JOM KIPURAS Permaldavimo diena. Meldžiama atleidimo už nuodėmes.		HANUKA Šviesų šventė, kai uždegama aštuonšakė menora. Minimas judaizmo išlikimas (⇨12).
				GURU NANAKO GIMTADIENIS DIVALI Sikų Naujieji metai.	
DANTIES ŠVENTĖ Kartą per metus Šri Lankoje vyksta procesija, kai gatvėmis nešama skrynelė su Budos dantim.				PLAUKIANČIOS ŽVAKĖS ŠVENTĖ (⇨12)	
		DURGOS PUDŽA Garbinama deivė Durga, silpnųjų gynėja.	DIVALI Induistų Naujieji metai (⇨12).		

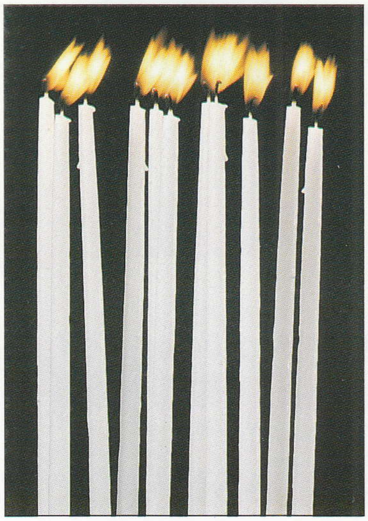

12 Šviesos šventės

Divali

Nuo kiekvienos induistų namo atbrailos tvieskia šviesa.

Žmonės, kurie tiki Dievą, nesvarbu, kokia jų religija, jaučia, kad tikėjimas padeda jiems suvokti, kas vyksta pasaulyje. Tikėjimas jiems – tarsi žiburys tamsoje. Jo šviesa išvaiko baimę, nuramina, padrąsina.

Žiburys tamsoje

Degančios žvakės liepsna tamsoje skleidžia šviesą. Kai kuriose pasaulio religijose žvakė yra vilties simbolis.

ॐ Žiburių šventė

Divali – induistų šventė, švenčiama arba spalio pabaigoje, arba lapkričio pradžioje (nelygu, kada pateka jaunas mėnulis).

Žodis „divali" reiškia „eilė žiburių". Induistai tiki viena didžiąja galia, vadinama Brahmanu (⇦ 3). Kiekvieno induisto tikslas – pasidaryti tokiam geram, kad būtų vertas su ta galia susilieti. Pasiekti šį tikslą tikinčiajam padeda induistų dievai ir deivės. Du iš jų susiję su Divali švente.

Lakšmi yra laimės, grožio ir turto deivė. Induistai tiki, kad kartą per metus, per Divali šventę, ši deivė aplanko kiekvienus namus, kur uždegta eilė žiburių, – ir tai šeimai ji atneša sėkmę.

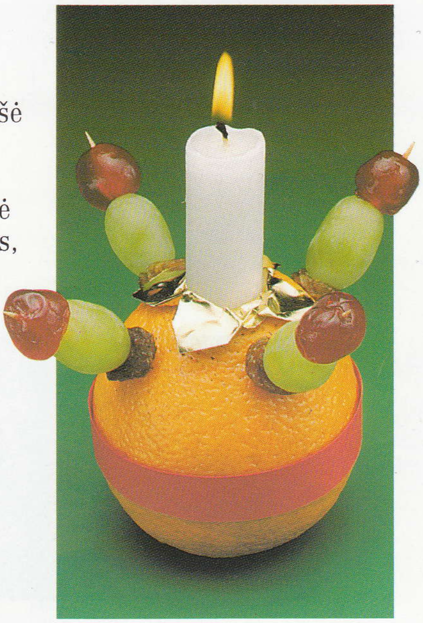
Višnus yra dievas, lemties lėmėjas. Jis saugo žmones nuo pavojaus. Induistai tiki, jog sykį jis jau buvo atėjęs į žemę kaip Rama, karys ir karalius. Rama buvo vedęs gražiąją Sitą (⇦ 3). Kartą Sitą pagrobė piktasis demonas. Patyręs daugybę nuotykių, Rama išgelbėjo Sitą. Kai Rama ir Sita sugrįžo namo, juos sveikindami žmonės uždegė languose žvakes ir lempas.

Taigi per Divali šventę reikia įžiebti lempas ir uždegti žvakes, kad prisikviestum į namus deivę Lakšmi ir pasveikintum dievą globėją Višnų.

✝ Linksmų Kalėdų!

Kalėdos – džiaugsminga Jėzaus gimimo šventė. Jėzus gimė prieš du tūkstančius metų mažame Betliejaus miestelyje. Kartais Jėzus vadinamas „pasaulio šviesa", krikščionys tiki, jog į tamsos ir sielvarto pasaulį jis atnešė laimę ir šviesą.

Kadangi Jėzus savo atėjimu išgelbėjo pasaulį, jis vadinamas Išganytoju. Kalėdos krikščionims labai didelė metinė šventė, kai vis iš naujo sutvirtinamas jų tikėjimas, kad Dievas savo valia atėjo į šį pasaulį kaip žmogus.

Pasaulio šviesa

Tai kalėdinukas, tradicinė dovanėlė vaikams, kuri primena jiems svarbias krikščionių tikėjimo tiesas: apelsinas reiškia pasaulį, kurį sukūrė Dievas, o kiti vaisiai – pasaulio teikiamas gėrybes. Raudonas kaspinėlis primena Jėzaus kraują, kuris buvo pralietas, kai jis mirė nugalėdamas mirtį ir nuodėmę. O Jėzaus gyvenimas yra tarsi žvakė: ji šviečia pasauliui.

Kalėdų istorija

Tai tradicinė Kalėdų prakartėlė, pasakojanti Jėzaus gimimo istoriją. Čia padarytas mažas tvartelis, kuriame Jėzus gimė ir buvo paguldytas ėdžiose. Prie jo palinkę Marija ir Juozapas. Kūdikėlio Jėzaus pasveikinti atbėgo piemenėliai, nes angelas pranešė jiems gerą žinią – atėjo Išganytojas, Dievo pažadėtas Karalius.

Hanuka

Vaikai uždega paskutines Hanukos žvakes. Jos sustatytos į tradicinę daugiašakę žvakidę, *hanukiją*.

Sikų šventė

Divali – didelė šventė ir sikams. Tuo metu jie mini vieno iš savo guru, Hario Govindo, išvadavimą iš nelaisvės.

Budizmas

Lapkričio mėnesį budistai švenčia lietingojo sezono pabaigą, surengdami Plaukiančios žvakės šventę. Iš lapų padaromi maži indeliai. Į kiekvieną tokį indelį įdedama po žvakę, jos uždegamos ir paleidžiamos plaukti upe. „Jei tu seksi budizmo šviesa, – sako budistai, – tai per nežinojimo upę ji tave nuneš į tiesos šalį“.

Plaukiančios žvakės

Paprasti padaryti iš lapų puodukai kaip laiveliai neš žvakes upės vandeniu.

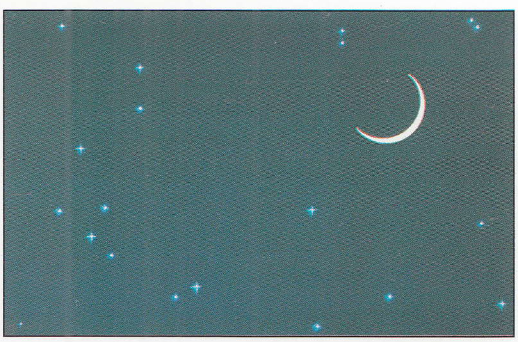
Šviesų šventė

Gruodžio mėnesį žydai švenčia Hanuką, Šviesų (Pašventinimo) šventę. Ji primena tą metą, kai žydai išsikovojo teisę nebegarbinti svetimšalių, viešpatavusių jų krašte, dievų. Judas Makabėjus iš naujo pašventino Jeruzalės šventyklą ir paskyrė tik savo Dievui.

Šventė trunka aštuonias dienas. Pirmąją dieną uždegama maža žvakelė, o paskui ja, kalbant maldą, uždegama pirmoji didelė žvakė. Vėliau kas vakarą uždegama vis po naują žvakę, kol aštuntąją dega jau visos aštuonios. Hanuka – linksmybių, žaidimų ir džiaugsmo šventė.

Islamo šviesuliai

Musulmonams „kelią rodantys šviesuliai“ – tai žvaigždės ir mėnulis (⇦ 1).

13 Aš tikiu...

Daugelis religijų turi savo kredo (lotyniškai *credo* – „tikiu"): juo apibendrinama visa, kuo tiki tos religijos išpažinėjai.

Krikščionių kredo

Krikščionių kredo kartojamas jau 1600 metų – daugelyje pasaulio bažnyčių jis tariamas ir šiandien.

Jis išreiškia krikščionių tikėjimą vienu Dievu trijuose asmenyse: tai Tėvas – Kūrėjas, Sūnus – Jėzus ir Šventoji Dvasia – Dievas kiekvieno tikinčiojo širdyje, kuris jį globoja ir padrąsina. Vienas Dievas trijuose asmenyse vadinamas Švenčiausiąja Trejybe.

Dievo vaizdavimas

Šis XV a. paveikslas iš Kipro vaizduoja Dievą trijuose asmenyse: kaip Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. Balandis yra Šventosios Dvasios simbolis.

Tikiu Dievą Tėvą Visagalį,
Dangaus ir žemės Sutvėrėją;
ir Jėzų Kristų, vienatinį jo Sūnų, mūsų Viešpatį,
kuris prasidėjo iš Šventosios Dvasios,
gimė iš Mergelės Marijos,
kentėjo prie Poncijaus Piloto,
buvo prikaltas prie kryžiaus,
numiręs ir palaidotas; nužengė į pragarus;
trečiąją dieną kėlėsi iš numirusių;
įžengė į Dangų;
sėdi Visagalio Dievo Tėvo dešinėje,
iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti.
Tikiu Šventąją Dvasią,
šventąją visuotinę Bažnyčią,
šventųjų bendravimą,
nuodėmių atleidimą,
kūno iš numirusių prisikėlimą
ir amžinąjį gyvenimą. Amen.

Keturios tauriosios tiesos

Buda mokė savo sekėjus, kad žmonės turėtų suvokti Keturias tauriąsias tiesas.

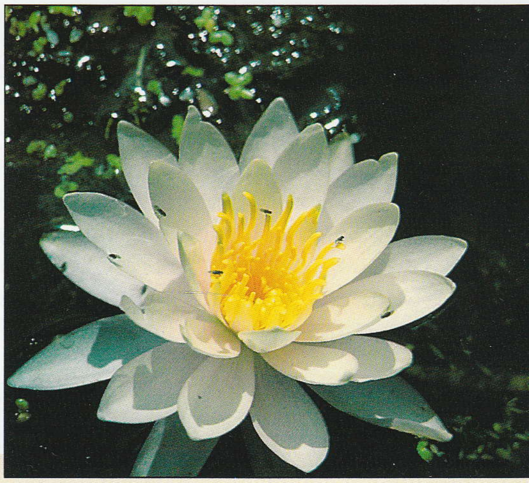
1 Šiame pasaulyje nieko nėra amžino. Praeina net ir laimingiausios akimirkos. Laimė ilgai negali trukti. Nepasitenkinimo gyvenimu būseną budistai vadina *duka* (šis žodis reiškia „nerimą", „kančią").

2 *Dukos* būsena užvaldo žmones dėl to, kad jie trokšta daiktų, kad niekuomet nepasisotina. Juos pražudo godulys ir savanaudiškumas.

3 Tačiau iš *dukos* būsenos įmanoma išsivaduoti, jeigu žmogus įveikia savo savanaudiškumą, godumą ir neapykantą.

4 Tą galima padaryti, einant Aštuongubu tauriuoju keliu.

Lotosas, kurio šaknys glūdi purve ir dumble, baltus žiedlapius kelia į saulę. Šis paveikslėlis padeda suvokti budistų įsitikinimą, kad žemiškasis pasaulis, tegu iš prigimties ir netobulas, gali būti tas pagrindas, kurio atsirėmęs žmogus turi siekti palaimos ir dvasios ramybės.

Aštuongubas taurusis kelias

Norėdami keliauti šiuo keliu, jūs privalote žengti aštuonis žingsnius. Kitaip tariant, privalote sugebėti teisingai įvertinti aštuonis dalykus. (Budistinis ratas su aštuoniais stipinais taip pat simbolizuoja šį kelią.)

- **Teisingas supratimas** *Žmonės turėtų gerai suprasti, kam jiems duotas gyvenimas.*
- **Teisingas nusiteikimas** *Žmonėms nederėtų švaistyti laiko tuštiems svaičiojimams.*
- **Teisingas kalbėjimas** *Kalbėti žmonės turėtų išmintingai, nepiktžodžiauti, neskaudinti kito.*
- **Teisingi poelgiai** *Geri poelgiai visuomet nesavanaudiški, žmonės neturėtų būti savanaudžiai.*
- **Teisinga veikla** *Žmonės turėtų užsidirbti pragyvenimui, nedarydami žalos kitiems.*
- **Teisingos pastangos** *Žmonės turėtų stengtis puoselėti gerus savo polinkius, o piktus slopinti.*
- **Teisingas susikaupimas** *Žmonės privalėtų viską daryti labai susikaupę, atsidavę tam, ką jie daro.*
- **Teisinga dėmesio koncentracija** *Žmonės turėtų stengtis sukaupti dėmesį į tai, ką jie privalo padaryti.*

੧ ਓ	ਸਤਿ ਨਾਮੁ
Yra tik vienas Dievas.	Jo vardas yra Tiesa.
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ	ਨਿਰ ਭਉ
Jis yra Kūrėjas.	Jis nepažįsta baimės.
ਨਿਰ ਵੈਰੁ	ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
Jis nejaučia neapykantos.	Jis už laiko ribų, jis neturi formos.
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ	ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
Jis nemirtingas, jis nušvitusysis.	Jį galima pažinti per guru malonę.

Mulo mantra

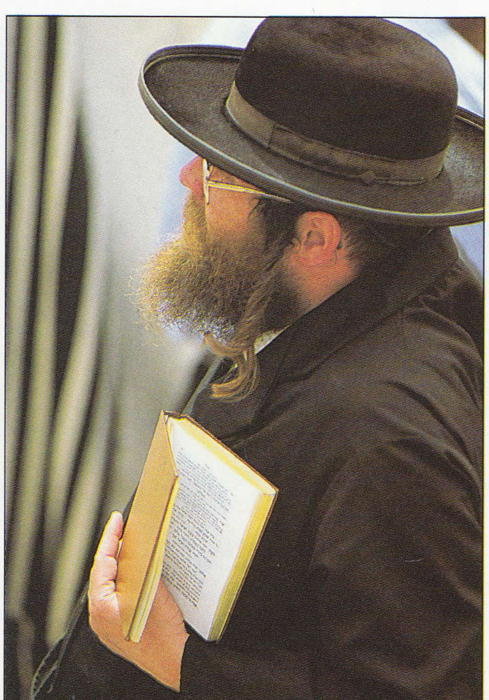
Mulo mantra, kurią čia matote užrašytą, buvo pirmasis himnas, sukurtas sikizmo (⇦ 2) pradininko guru Nanako. Jame trumpai išreikštos pagrindinės sikizmo tikėjimo tiesos. Čia jis užrašytas Gurmuki rankraštyje (taip vadinami Pandžabo guru sukurti himnai). Mulo mantra prasideda kiekvienas Granto, šventosios sikų knygos, skyrius.

Induizmas

Induizmas neturi tokio kredo ar tikėjimo išpažinimo, kaip kitos religijos.

Gilintis į Dievo žodį

Šis žydas trokšta sekti Dievo žodžiu kiekviena, net menkiausia smulkmena. Jis net plaukus auginasi ypatingu būdu, ilgos sruogos karo iš abiejų pusių. Jis uoliai studijuoja Šventąjį Raštą, norėdamas įsigilinti ir geriau suvokti Dievo žodžius.

Šahada

Musulmonai visame pasaulyje žino, jog pirmutinė jų pareiga (⇨14) – išreikšti islamo tikėjimo išpažinimą, ištarti *šahadą* (⇦ 4).

„Nėra kito dievo, kaip tik Alachas, o Mahometas yra jo pranašas“. Arabų kalba tai skamba taip: „La ila'ha illallah Muhammad ur rasulullah“. Ištaręs šiuos žodžius – ir jais įtikėjęs, – žmogus ir tampa musulmonu.

Mokosi tikėjimo

Musulmonų berniukas mokosi savo tikėjimo tiesų iš Korano, skaito jį, pasidėjęs ant tam skirto pastovėlio.

Judaizmas

Žydai niekuomet neturėjo vieno kredo, tačiau jie turi giesmę, vadinamą *Jigdala*, kurią šabo dieną (⇦ 7) gieda baigiantis pamaldoms sinagogoje. Giesmę sudaro trylika eilučių, kurios trumpai išreiškia pagrindines judaizmo tiesas. Pirmoji eilutė skamba taip: „Dievas visa yra sukūręs, kuria ir kurs“.

Dievo Įstatymas

Žydai tvirtai tiki, kad visur ir visada jie privalo vadovautis Dievo įstatymu. Šiame rašto fragmente surašyti svarbūs Dievo žodžiai. Jis parodytas tikro didumo – tačiau iš tiesų yra toks mažas, kad telpa į *filakterijų* (⇨14). Šis raštelis beveik 2 000 metų senumo.

14 Kas gera ir kas bloga – 1

Žmonės, kurie tiki Dievą, tiki ir tuo, kad Dievas yra pasakęs, kas gera ir kas bloga. Žmonės privalo gyventi taip, kaip jiems prisakė Dievas.

Karas... skurdas... ligos... sielvartas ir nelaimės, dėl kurių pralieta tiek ašarų, įkvepia žmones ir daryti gera, siekti teisingumo. Įvairių religijų žmonės sako, kad būtent tikėjimas teikia jėgų ir tvirtybės dirbti kitų labui.

✡ Įstatymas, duotas dykumoje

Kai žydai bėgo iš Egipto (⇦ 9), jie ilgai keliavo per dykumą, kol priėjo Pažadėtąją žemę. Juos vedė pranašas Mozė. Dykumoje ant Sinajaus kalno Dievas davė Mozei Įstatymą, ir žydų tautai buvo prisakyta amžinai jo laikytis. Svarbi to Įstatymo dalis buvo Dešimt Dievo įsakymų.

Dešimt Dievo įsakymų

1 *Neturėk kitų dievų, tik mane vieną.*

2 *Netark Dievo vardo be reikalo.*

3 *Švęsk sekmadienį.*

4 *Gerbk savo tėvą ir motiną.*

5 *Nežudyk.*

6 *Nepaleistuvauk.*

7 *Nevok.*

8 *Nekalbėk netiesos.*

9 *Negeisk svetimo vyro ir svetimos moteries.*

10 *Negeisk svetimo turto.*

Gyventi pagal Įstatymą

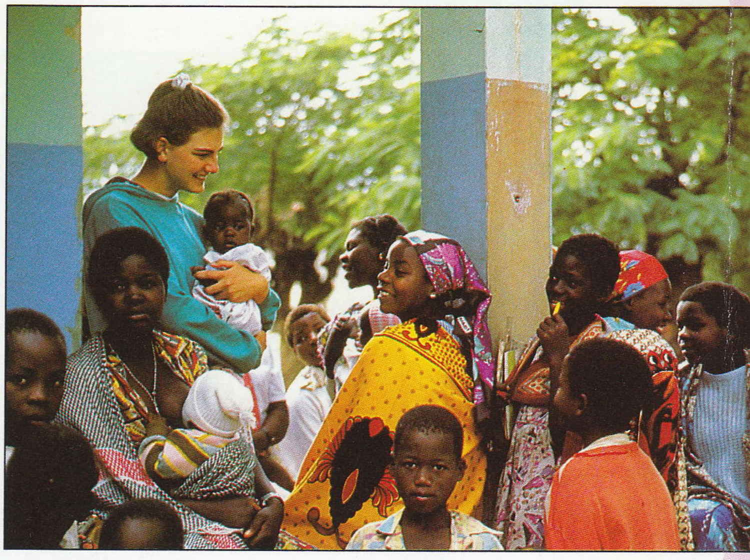
Žydų Biblijoje Dievas prisako: „Prisiriši juos (Dievo žodžius) kaip ženklą sau prie rankos ir pasikabinsi tarp savo akių". Kai kurie žydai paiso šio priesako tiesiogine prasme ir prie kaktos ar kairiojo peties prisiriša odines dėžutes – *filakterijų* – su pergamento ritinėliais iš Dievo Įstatymo. Dėvėdami tas dėžutes, ypač per religines apeigas, pabrėžia, jog visą jų gyvenimą, visas mintis ir poelgius valdo Dievo Žodis.

✝ Du didieji įsakymai

Kaip ir visi žydai, Jėzus tikėjo Dešimčia Dievo įsakymų ir jų laikėsi. Kartą vienas Įstatymo mokytojas jį paklausė, kuris iš jų didžiausias. „Jėzus jam atsakė: *Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela ir visu protu.* Tai didžiausias ir pirmasis įsakymas. Antrasis – panašus į jį: *Mylėk savo artimą, kaip save patį"* (Mt 22, 37–39).

Krikščionys, kaip ir žydai, neabejoja, kad Dešimt Dievo įsakymų – tai Dievo reikalavimai žmonėms. Kartais Dešimt Dievo įsakymų primenami per pamaldas bažnyčioje, tačiau dažniausiai ten kartojami du didieji įsakymai.

Jėzus apgaubė žmones meile – padėdamas jiems ir juos gydydamas, būdamas kartu su jais. Paskutinę naktį prieš savo mirtį jis paliko jiems naują priesaką: *„Tai mano įsakymas, kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus mylėjau"* (Jn 15, 12).

Mylėk savo artimą

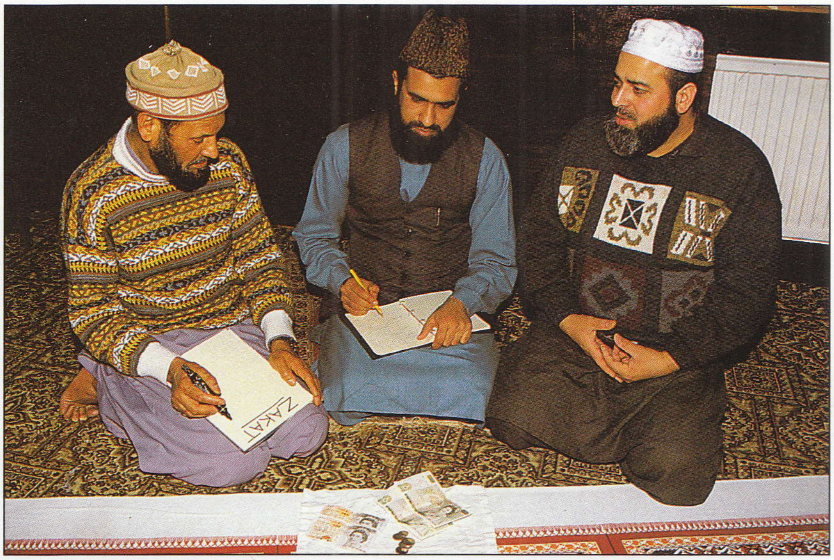
Jėzus mokė mylėti savo artimą ir juo rūpintis, tad daugelis krikščionių praktiškai įgyvendina šį Jėzaus prisakymą padėdami visiems, kam reikia pagalbos, aukodami pinigų benamiams, ligotiems, alkstantiems.

Teisingos dalybos

Mečetės vadovas – imamas – su bendruomenės vyresniaisiais skaičiuoja, kaip padalinti surinktą *zakiatą*.

Zakiatas

Zakiatas yra viena iš svarbiausių musulmono pareigų, arba vienas iš penkių islamo arkanų. Tai privalomas išmaldos davimas – priedermė pinigais (arba maistu) padėti tiems, kas gyvena skurde, kas kenčia nepriteklių. Pinigus taip pat galima aukoti remiant ligoninės ar mečetės statybą arba padėti neturtingam studentui užsimokėti už mokslą koledže, universitete.

Islamas moko, jog tokia pagalba – tai malonė ir duodančiajam, ir imančiajam. „Tiems, kas daro gerus darbus ir moka *zakiatą*, Dievas atlygins, jiems nėra ko bijoti“. Žodis „zakiatas“ reiškia „tai, kas apvalo“. *Zakiatas* dalijamas kasmet per Id al fitro šventę (⇨16).

Penki islamo arkanai

Tai pareigos, kurias privalo atlikti kiekvienas Alachą tikintis musulmonas:

1 šahada, arba tikėjimo išpažinimas (⇦ 4, ⇦ 13),

2 salatas, arba ritualinė malda (⇦ 10),

3 zakiatas, arba išmaldos davimas (⇨15),

4 saumas, arba pasninkavimas (⇨16),

5 chadžas, arba piligrimystė (⇨17).

Kas yra mano artimas?

Žydų Įstatymo mokytojas paklausė Jėzų: „O kas gi mano artimas?“ Jėzus prabilo: „Vienas žmogus keliavo iš Jeruzalės į Jerichą ir pakliuvo į plėšikų rankas. Tie išrengė jį, sumušė ir nuėjo sau, palikdami pusgyvį. Atsitiktinai tuo pačiu keliu ėjo vienas kunigas. Jis pamatė, bet praėjo kita puse kelio. Taip pat ir levitas, pro tą vietą eidamas, jį matė ir praėjo kita kelio puse. O vienas pakeleivis samarietis, užtikęs jį, pasigailėjo. Jis priėjo prie jo, užpylė ant žaizdų aliejaus ir vyno, aptvarstė jas; paskui, užkėlęs ant savo gyvulio, nugabeno į užeigą ir slaugė jį. Kitą dieną jis išsiėmė du denarus, padavė užeigos šeimininkui ir tarė: „Slaugyk jį, o jeigu išleisi ką viršaus, sugrįžęs aš tau atsilyginsiu“. Kas iš šitų trijų tau atrodo buvęs artimas patekusiam į plėšikų rankas“. Jis atsakė: „Tas, kuris parodė jam gailestingumą“. Jėzus atsakė: „Eik ir tu taip daryk“ (Lk 10, 29–37).

Skola

Sykį gyveno turtuolis ir vargšas, kuriam jis paskolino pinigų. „Pone, aš negaliu tau grąžinti skolos, – tarė varguolis, – bet jei tu duosi man laiko, aš grąžinsiu tau viską, kai tik galėsiu“. – „Na gerai. Sumokėk, kai galėsi“, – atsakė turtuolis.

Islamas moko, jog šiam turtingam žmogui Dievas atlygins už kilnią širdį. Tačiau islamas moko, jog dar geriau būtų buvę, jeigu jis būtų atsakęs: „Pasilaikyk tuos kelis skatikus sau. Užmiršk, ką esi man skolingas: tegu tai būna mano zakiatas“.

15 Kas gera ir kas bloga – 2

Mūsų laikais žmonių godulys jau daug kur sunaikino gamtą. Dėl to ne vienas nuoširdžiai sielojasi. Žmonių, išpažįstančių kurį nors šioje knygoje aptartą tikėjimą, sielvartas sumišęs su nerimu: o iš tiesų, kieno gi yra šis pasaulis?

Budistai su nuostaba žvelgia į kiekvieną gyvą būtybę, elgiasi su jomis pagarbiai.

Budizmas

Budistai laikosi penkių priesakų (arba duoda penkis įžadus), kurie visi išplaukia iš Budos mokymo:

1 *Nežudyti ir nekenkti nė vienai gyvai būtybei.*

2 *Neimti nieko, kas tau nėra duota.*

3 *Nepataikauti savo kūnui.*

4 *Nemeluoti, nekalbėti užgauliai ar įžeidžiančiai.*

5 *Negerti alkoholio, nevartoti narkotikų.*

Budistai vienuoliai (ir asmenys, kurį laiką gyvenantys kaip vienuoliai, ⇨16) duoda dar penkis įžadus:

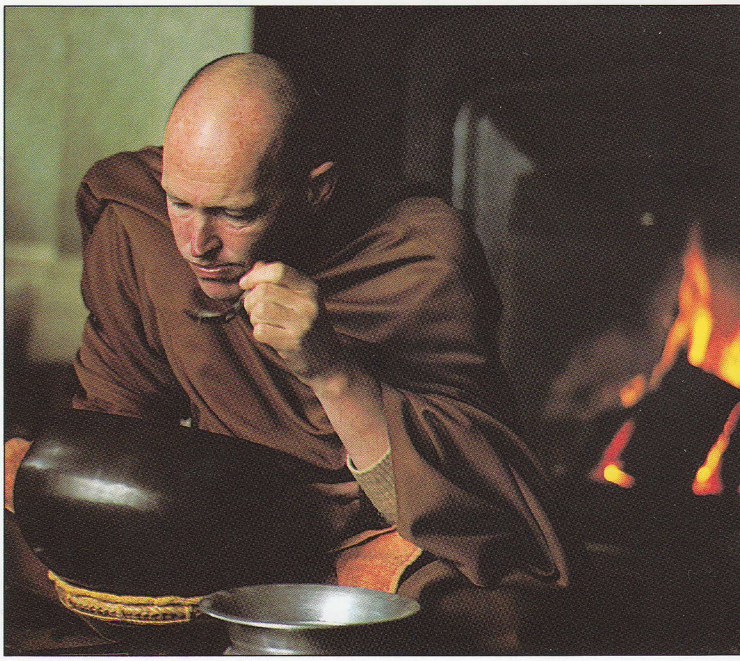
6 *Nepersivalgyti ir nevalgyti po vidurdienio.*

7 *Nedainuoti, nešokti, nevaidinti pačiam ir nežiūrėti, kaip tą daro kiti.*

8 *Nesikvėpinti, nesipuošti.*

9 *Nemiegoti minkštoje lovoje.*

10 *Nepriimti aukso nei sidabro, neimti jų net į rankas.*

Asketiškas gyvenimas

Budistų vienuolis Anglijos vienuolyne valgo paprastą maistą. Vienuoliai gyvena asketiškai ir savęs nelepina.

Guru Nanako mokymas

Guru Nanakas daug laiko praleido keliaudamas po Indiją, mokydamas žmones, kaip gyventi pagal Dievo valią. Guru Nanakas paliko savo priesakus, kad jo sekėjai turėtų kuo vadovautis.

Sikų tikėjime ypač pabrėžiama, kaip svarbu padėti kitam. Padėti galima pinigais arba darbu neimant už jį atlyginimo. Parduotuvės savininkas gali paaukoti produktų kas savaitę gurdvaroje gaminamam valgiui (⇦ 5). Kai kas galbūt padirbės senelių globos namuose ar atliks kokį kitą visuomenei naudingą darbą.

1 Dievas yra tik vienas. Garbink ir melskis tik jam, o ne kitiems dievams.

2 Niekuomet neužmiršk Dievo, sunkiai dirbk ir padėk kitiems.

3 Dievui malonus sąžiningas darbas ir doras gyvenimas.

4 Dievo akyse nėra turtuolių nei vargšų, juodų ar baltų. Gerą ar blogą tave padaro tavo poelgiai.

5 Vyrai ir moterys Dievo akyse yra lygūs.

6 Mylėk visus žmones ir melskis už visų gerovę.

7 Būk gailestingas žmonėms, gyvuliams ir paukščiams.

8 Nieko nebijok ir pats negąsdink.

9 Visuomet sakyk tiesą.

Rūpinimasis gyvybe

Induistai ypač rūpinasi visomis gyvomis būtybėmis. Nevalia užgauti ar sutrypti jokio gyvo daikto.

Niekada...

nenaikink ir neskriausk jokios gyvasties,

nemeluok,

nevok,

nepavydėk,

nebūk godus.

Visada...

žiūrėk savo švaros,

tenkinkis tuo, ką turi,

būk nuoširdus ir kantrus,

lavinkis,

stenkis kreipti savo mintis į Brahmaną (arba Dievą).

Induizmas

Induistai gyvenime laikosi dešimties taisyklių. Penkios iš jų sako, ko nevalia daryti, o penkios – ką privalu.

16 Pirmiausia tikėjimas

Anapus ribos

Medžių lapai jau nukritę, ir pro šakas blyksi auksinė saulė. Panašiai ir įvairių religijų išpažinėjai mano, kad jeigu apsiribos tik tuo, kas gyvenime būtiniausia, aiškiau suvoks, kas ten, anapus ribos.

Ko jums būtų sunkiausia atsisakyti? Mėgstamo sporto? Žiūrėti televizorių? O gal plepėti ar valgyti? Jei kada pabandytumėte šių dalykų atsisakyti, pamatytumėte, kiek daug jie jums reiškia!

Vienos ar kitos religijos išpažinėjai karkartėmis pabando apsieiti be maisto – pasninkauja. Jie taip daro ne todėl, kad maistą laiko blogu ar valgymą ydingu dalyku. Žmonės pasninkauja dėl trijų priežasčių:

1. Susilaikydami kurį laiką be maisto, jie pasijunta dėkingesni, kad turi ką valgyti.
2. Pasninkavimas primena, jog pasaulyje daugybė vargšų, kurie išalkę negali pavalgyti.
3. Pasninkavimas tarsi savotiškos pratybos – žmogus sąmoningai nustumia į šalį žemiškus dalykus ir galvoja tik apie dvasinius, pirmiausia apie tikėjimą.

Ramadanas

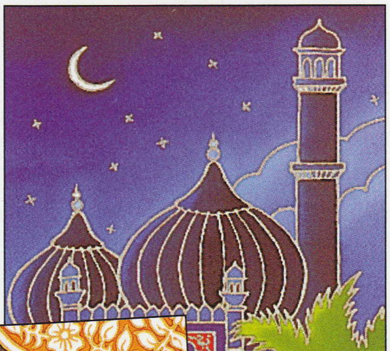
Pagal islamo kalendorių ramadanas yra devintas metų mėnuo (⇦ 11), šį mėnesį musulmonai pažymi Korano atsiuntimą iš dangaus ir Mahometo mokymo pradžią (⇦ 2, 3).

Prisimindami šiuos įvykius, musulmonai trisdešimt ramadano dienų nuo aušros iki sutemų pasninkauja. Visą dieną jie nevalgo, negeria ir nerūko. Visą šį mėnesį jie daug meldžiasi ir pasistengia perskaityti Koraną. Pasninkauti privalo visi suaugę musulmonai, išskyrus žilus senelius, mažus vaikus, ligonius, nėščias ir maitinančias moteris.

Gavėnia

Krikščionių metuose Gavėnia trunka keturiasdešimt dienų prieš Velykas.

Kai Jėzus rengėsi pradėti skelbti savo mokslą ir gydyti žmones, jis vienas išėjo į dykumą pasninkauti ir mąstyti. Krikščionys tai prisimena per Gavėnią, tikintieji šiuo metu pasninkauja, atsisako prabangos, aukoja vargšams pinigus. Daugiau laiko praleidžia mąstydami apie savo tikėjimą, skaito Bibliją, meldžiasi. Ne visi krikščionys Gavėnioje pasninkauja, tačiau tie, kurie tai daro, jaučia, kad pasninkas padeda jiems geriau suvokti, ką iškentėjo Jėzus.

Id al fitro atvirukai

Id al fitras

„Id" reiškia šventę. Id al fitro šventė (arba Bairamas) švenčiama ramadano mėnesio pabaigoje ir kito mėnesio, šavalo, pirmąją dieną.

Šventė prasideda ankstyvomis vaišėmis. Paskui visi apsirengia gražiausiais drabužiais ir eina į mečetę. Po pamaldų žmonės lanko gimines ir draugus, keičiasi dovanomis, vaišina vieni kitus saldumynais. Žmonės linki vieni kitiems: „Id mubarak" („Tegul bus palaiminta tavo šventė"), dovanoja šventinius atvirukus.

Krikščionių vienuolė

Vienuolė dalija valgį Panamos vaikams krikščionių išlaikomoje mokykloje. Jos kukli balta suknelė ir gobtuvas primena vienuolių dėvimą *abitą*.

Ypatingi įžadai

Kartais krikščionys pasižada visą gyvenimą tarnauti Dievui, tapti vienuoliais. Vienuolės ir vienuoliai paprastai duoda tris įžadus:

1 neturto,

2 skaistybės,

3 paklusnumo (Dievui ir savo vienuolijai).

Vieni vienuoliai ir vienuolės gyvena atsiskyrę nuo kitų žmonių – vienuolynuose. Ten jie meldžiasi, garbina Dievą, gilinasi į Bibliją, tačiau kartais dirba ir kitokius darbus – gamina kokius nors dirbinius, juos parduoda ir taip sukaupia lėšų savo vienuolynui išlaikyti. Kiti vienuoliai ir vienuolės gyvena „pasaulyje“, moko vaikus, slaugo ligonius ar dirba kitus žmonėms naudingus darbus.

Sikizmas

Sikai tarnauja savo tikėjimui, padėdami kitiems (⇦ 14). Jokių ypatingų pasninkavimo tradicijų jie neturi.

Budistų vienuolės

Mažas Anglijos budisčių būrelis susirinko prie paprasto altorėlio medituoti.

Budistų vienuoliai

Kai kurie budistai duoda panašius įžadus, kaip ir krikščionių vienuoliai (⇦ 14). Budistų vienuoliai daug laiko medituoja, o gyvena iš surinktos išmaldos. Kartais jie dirba mokytojais, padeda statyti ligonines, mokyklas. Kai kuriose budizmą išpažįstančiose šalyse berniukai paprastai nuo vieno iki keturių mėnesių praleidžia vienuolyne, kur gyvena kaip vienuoliai (⇨20).

Judaizmas

Iškilmingiausia diena žydų metuose yra Jom Kipuras, Permaldavimo šventė, kuri švenčiama praėjus dešimčiai dienų nuo Roš Hašanos – žydų Naujųjų metų. Žydai 25 valandas pasninkauja, ilgai meldžiasi sinagogoje ir atgailauja už padarytas nuodėmes.

Pažvelk atgal, pasižiūrėk į priekį

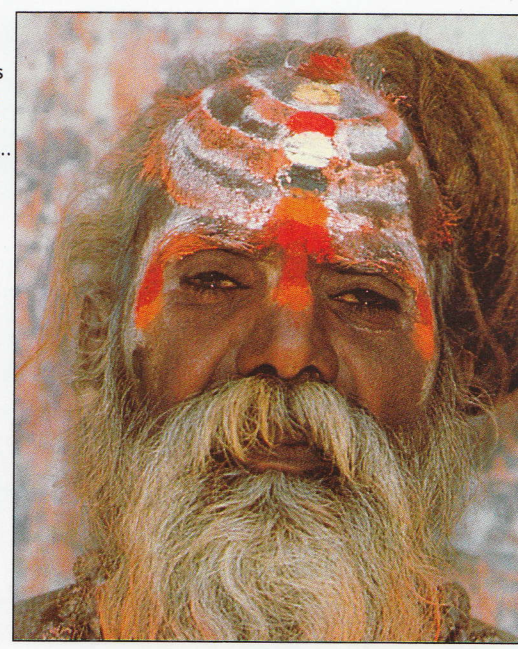
Apie žydų Naujuosius metus, Roš Hašanos šventę, paskelbiama trimituojant avino ragu – *šofaru*. Šaižus avino rago garsas tarsi žadina: pabuskite ir prisiminkite, ką negero padarėte praėjusiais metais, ką reikėtų pataisyti! Pabuskite, nes prieš akis jau Naujieji metai. Kaip jūs tarnausite Dievui?

Induizmas

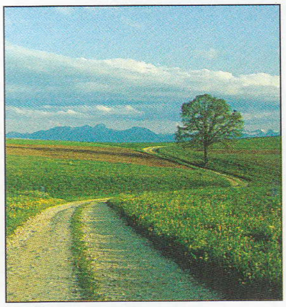
Kartais induistai atsižada visko – namų, viso turto – ir išeina elgetauti, gyvena iš išmaldos. Jie tiki, kad tokia gyvenimo patirtis priartins juos prie Dievo. Tokie žmonės vadinami *sadhu*, arba šventaisiais.

Šventasis

Keistai ištepliotas veidas ir nuplyšę drabužiai arba ir visiški skarmalai... Tai induistų šventasis.

17 Piligrimai

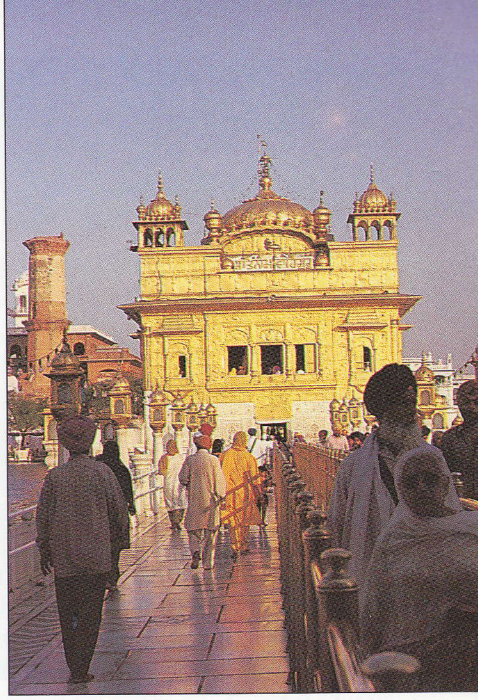
Piligrimystė – tai ne tik kelionė į tolimą kraštą. Tai Dievo ieškojimas.

Tarkime, jūs turite mėgstamą futbolo komandą, roko arba pop grupę. Jūs galite pasižiūrėti jų per televiziją, paskaityti apie juos žurnaluose arba pasiklausyti grupės įrašų. Tačiau pagalvokite, juk daug nuostabiau būtų nueiti ir išgirsti jų gyvą koncertą!

Žmonės, kurie tiki Dievą, žino, kad jį garbinti ir jam melstis galima bet kur. Jų tikėjimo šventovės ramios ir iškilmingos, ten lengva susikaupti ir pamąstyti apie Dievą. Tačiau kartais tikintieji keliauja į tolimiausius kraštus, kur yra šventos vietos būtent jų religijai. Tokia kelionė vadinama piligrimyste. Tikintieji sako, kad piligrimystė padeda jiems giliau suvokti Dievą.

Sikizmas

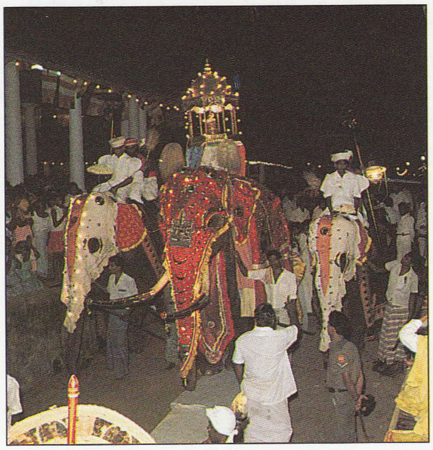
Sikai bent vieną kartą per savo gyvenimą nukeliauja į Amritsarą. Tai sikų šventasis miestas, pastatytas ketvirtojo sikų guru (⇦ 2) Ramo Daso Pandžabe, Indijoje.

Amritsaras

Auksinė šventykla šventajame sikų mieste.

Budizmas

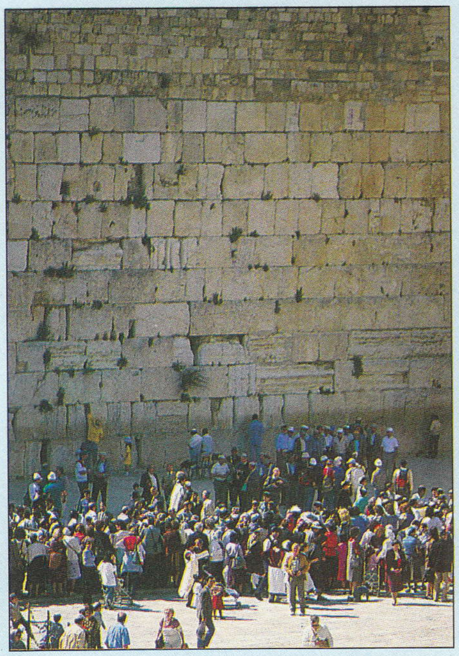

Daugelis budistų piligrimų keliauja į tas vietas, kur kadaise lankėsi Buda.

Šią Šri Lankoje vykstančią procesiją stebi tūkstančiai budistų piligrimų.

Šventasis miestas

Jeruzalė yra šventas miestas trijų religijų atstovams: judaistams, krikščionims ir musulmonams.

Šventyklos siena

Judaistams Jeruzalė yra žemė, į kurią žydų tautą atvedė Dievas, vieta, kurioje karalius Dovydas įkūrė savo sostinę. Čia Dovydo sūnus Saliamonas pastatė Dievui šventyklą. Visa, kas likę iš paskutinės šventyklos, tėra Vakarinė siena (⇨20). Kiekvienas žydas tikisi, kad kada nors gyvenime jis galės ten nuvykti ir pasimelsti.

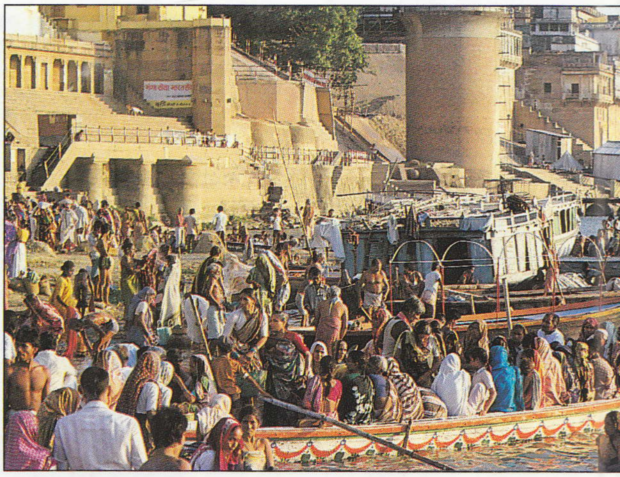
Kur Viešpaties kapas

Krikščionims Jeruzalė susijusi su svarbiausiais jų religijos įvykiais (⇨18). Matote duris į Šventojo karsto bažnyčią, pastatytą toje vietoje, kur, kaip tikima, Jėzus buvo paguldytas į kapą; čia jis ir prisikėlė iš numirusiųjų.

Induistų piligrimai

Induistas išvyksta į piligrimų kelionę norėdamas padėkoti už suteiktas jam malones, tačiau dažniausiai jį veda troškimas apsiplauti vienoje iš daugybės šventųjų Indijos upių ir apsivalyti nuo nuodėmių.

Piligrimų kelionė būna džiaugsmingas įvykis, ir kartais į ją išsiruošia visa bendruomenė. Žmonės susitinka bičiulius, išvysta naujas vietas, dėvi gražius drabužius, valgo šventiškus valgius. Yra daug šventų vietų, kur plūsta piligrimai, tačiau švenčiausia iš jų Gango upė. Vienas iš didžiausių religinių miestų prie Gango yra Varanasis, dar žinomas kaip Benaresas.

Varanasis

Per tris mylias kairiajame upės krante leidžiasi žemyn laipteliai, *gatai*. Nuo šių laiptelių tūkstančiai piligrimų brenda apsiplauti į šventuosius upės vandenis.

Musulmonų kelionė

Penktasis islamo arkanas, arba musulmono priedermė (⇦ 14), yra nukeliauti su piligrimais į Meką. Ši priedermė vadinama žodžiu *chadžas,* kuris reiškia „leistis į kelią su tikslu".

Mekos miestas yra dabartinės Saudo Arabijos teritorijoje. Tai Mahometo gimtinė (⇦ 2). Tačiau musulmonai tiki, jog Mekos miestas buvo šventas dar iki pranašo gimimo. Čia buvę pirmieji „Dievo namai"; čia Vienatinį Dievą pirmąsyk pagarbino žmogus, jų vadinamas Ibrahimu (žydai ir krikščionys vadina jį patriarchu Abraomu). Dabar ši šventykla žinoma Kaabos vardu. Tai kubo pavidalo akmeninis statinys, stovintys Didžiosios mečetės kieme. Kaaba aptraukta juodo šilko ir medvilnės audeklu, ant jo išsiuvinėti Korano žodžiai. Viduje Kaaba kukli, ją puošia tik auksiniai ir sidabriniai žibintai. Paprasti maldininkai į ją neturi teisės įeiti: ji atidaroma tik keletą kartų per metus ypatingiems lankytojams.

Chadžas

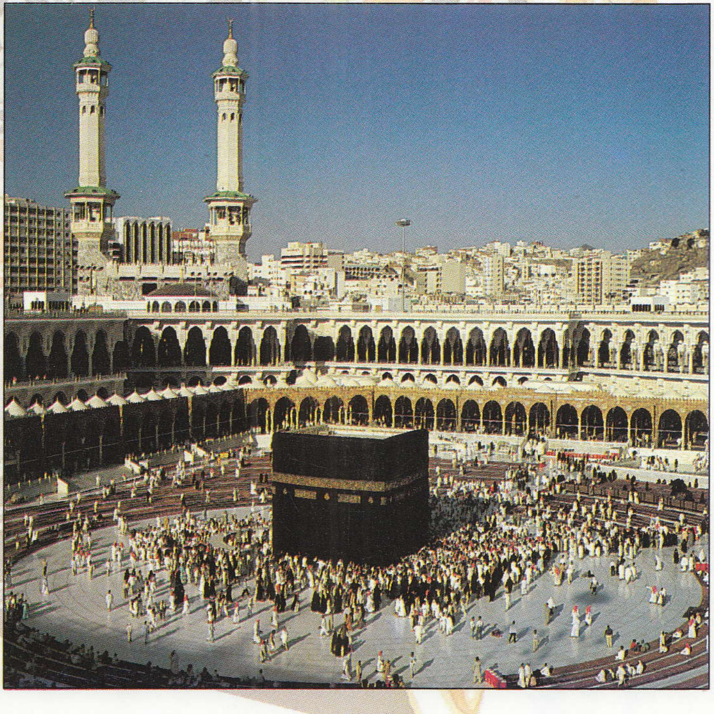
Chadžas atliekamas musulmonų kalendoriaus dvyliktojo mėnesio antrąją savaitę.

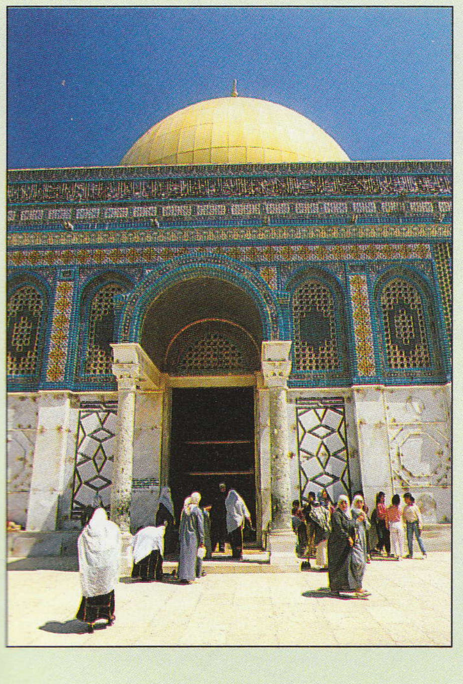
Jau artindamiesi prie Mekos piligrimai sustoja ir apsirengia baltais drabužiais. Taip jie pabrėžia paprastumą, tyrumą, lygybę. Kai visi dėvi vienodais rūbais, išnyksta turto ar padėties skirtybės.

Paskui maldininkai įeina į šventąją Charamo teritoriją, nemusulmonams čia įeiti uždrausta. Įžengę į Didžiosios mečetės kiemą, jie septynis kartus apeina aplink Kaabą, pabučiuoja arba bent paliečia jos sienoje įmūrytą Juodąjį akmenį. Iš čia maldininkai kopia ant dviejų nedidelių kalvelių, Safos ir Marvos, esančių jau Mekos ribose. Tarp šių kalvų trykšta Zamzamo šaltinis, jo švento vandens maldininkai grįždami parneša ligoniams ir tiems, kurie jau per silpni atlikti *chadžą.*

Kaaba

Piligrimai, apsirengę baltais drabužiais, eina ratu aplink Kaabą Mekoje.

Musulmonams Jeruzalė taip pat šventa, mat sykį joje apsilankė pranašas Mahometas. Auksinis kupolas yra mečetės dalis.

18 Gyvenimas po mirties

Ar tikite, kad prieš ateidamas į šį gyvenimą jūs buvote kažkas kitas? Arba kad po mirties jūs vėl gyvensite?

Netikintieji mano, kad gyvenimo po mirties idėja yra tik fantazija, sapnas, kuris niekad neišsipildys, viltis, kad mirtis dar nėra visko pabaiga. Bet religingi žmonės iš tiesų tiki, jog mirtis dar ne pabaiga, nes žmogus turi sielą, neregimą vidinę dalį, kuri išlieka ir po kūno mirties.

Budizmas

Budistai tiki, kad jeigu žmonės įstengtų įveikti godulį ir savanaudiškumą, jie išsivaduotų iš *dukos* (⇦ 13) ir išsilaisvinę iš šio pasaulio rastų visišką nusiraminimą.

Sikizmas

Sikai, kaip ir induistai, tiki reinkarnacija.

Vakarų religijos ➧

Visos trys Vakarų religijos (judaizmas, krikščionybė, islamas) moko, kad siela negali persikelti į kito žmogaus kūną, nes kiekvienas žmogus yra vienintelis ir išskirtinis.

Šios religijos tiki, jog būsiąs Paskutinysis teismas, tada Dievas pasversiąs kiekvieno gerus ir piktus darbus ir galų gale įgyvendinsiąs visišką teisingumą. Vieni šių religijų išpažinėjai tiki, jog prieš Dievo teismą žmogus stoja tuoj pat po mirties, kiti įsitikinę, jog mirusieji „ilsisi ramybėje" iki Paskutiniojo teismo dienos.

Rytų religijos

Induizmo, budizmo ir sikizmo religijos pomirtinį gyvenimą aiškina panašiai, – kad po mirties siela vienaip ar kitaip sugrįžta į žemę naujam gyvenimui.

Induistų laidotuvių laužas

Netrukus ši malkų krūva bus uždegta, ugnis praris ir medį, ir mirusiojo kūną. Matyti raudonai nudažytos mirusiojo kojos. Nors kūnas pavirs pelenais, induistai tiki, jog siela atgims kitam gyvenimui.

Induizmas

Induistai tiki reinkarnacija. Tai reiškia, jog po mirties žmogaus siela vėl atgimsta kitame kūne – taip ji pereina daugybę gyvenimų. Jei praėjusiame gyvenime žmogus buvo nepriekaištingai doras, jis keliauja tiesiai pas Dievą. Tačiau jeigu jis darė piktus darbus, tuomet jo siela vėl grįžta į žemę ir įsikūnija kokioje nors gyvoje būtybėje. Jei mirusiojo poelgiai buvo ypač nedori, toks žmogus gali atgimti gyvuliu. Antra vertus, jeigu jo nusikaltimai nedideli, jis gali atgimti ir kaip žmogus, tiktai galbūt žemesnės padėties.

Kartais žmonės klausia, kodėl staiga miršta kūdikis arba žmogus, nepadaręs nieko pikto. Induistai atsako, jog taip yra todėl, kad Dievas nori priimti apsivaliusią sielą ir ją „pasikviečia". Tačiau kai visą gyvenimą kenčia, atrodytų, doras žmogus, induistai aiškina, jog taip yra todėl, kad nuodėmes jis „paveldėjęs" iš ankstesnio gyvenimo ir jam tenka už jas atkentėti.

Pasiruošę sutikti Dievą

Šie žydų kapai yra Alyvų kalne – iš čia žvilgsnis krypsta į Jeruzalę ir į tą vietą, kur kadaise stovėjo žydų šventykla. Būti palaidotam šioje vietoje – didžiulė garbė.

Judaizmas

Judaizmas moko, kad pomirtinio gyvenimo esama, tačiau beveik nieko neaiškina, kaip jis atrodys.

Krikščionybė

Kai Jėzus, baigęs savo kelionę po Palestiną (⇦ 9), atvyko į Jeruzalę, jis įžengė į miestą tą dieną, kuri dabar minima kaip Verbų sekmadienis. Minios pasitiko jį džiūgaudamos, audringai sveikino.

Jis mokė šventykloje. Žmonės susirinko jo pasiklausyti. Tačiau vyriausieji kunigai laikė jį pavojingu priešininku ir ėmė regzti prieš Jėzų sąmokslą. Ketvirtadienio vakarą Jėzus valgė su savo mokiniais vakarienę (⇦ 9). Vėliau tą patį vakarą jis buvo suimtas ir atiduotas kunigų teismui. Jie nuteisė jį mirti, bet neturėjo galios įvykdyti nuosprendį, tam reikėjo romėnų vietininko Poncijaus Piloto pritarimo. Ir minia dabar jau buvo kunigų pusėje. Pilotas bijojo, kad ji neimtų maištauti, jeigu jis neįvykdys jos valios, todėl sutiko atiduoti Jėzų nukryžiuoti. Penktadienį Jėzus mirė ant kryžiaus. Jo kūnas buvo paguldytas į kapą. Tačiau sekmadienio rytą jo mokiniai rado kapą tuščią.

Krikščionys tiki, kad Jėzus prisikėlė iš numirusiųjų, ir ne vienas iš jo mokinių liudija regėjęs jį gyvą. Tai ir yra krikščionybės mokymo esmė – garbinti prisikėlusį Viešpatį.

Jėzus parodė savo sekėjams, kad mirtis dar nėra visa ko pabaiga. Taigi krikščionys tiki, jog per savo mirtį ir prisikėlimą Kristus atpirko jų nuodėmes, ir dabar, kaip Dievo vaikams, jiems pažadėtas naujasis gyvenimas, kuris prasideda žemėje ir tęsiasi po mirties.

Islamas

Musulmonai, kaip ir krikščionys, tiki kūno prisikėlimu: kad praėjus vienai dienai po žmogaus mirties, jo kūną Dievas sugrąžinsiąs naujam gyvenimui. Todėl musulmonai savo mirusiųjų niekuomet nedegina, visuomet tik laidoja.

Naujas gyvenimas

Augalai ir medžiai žiemą, rodos, numiršta, tačiau pavasarį vėlei atgyja. Naujoji pavasarį nubudus gyvybė primena krikščionims svarbiausią jų tikėjimo tiesą: Kristus numirė ir prisikėlė – atėjus pasaulio pabaigai, jis sugrįš ir dovanos naują gyvenimą visiems, kas juo tiki.

19 Religijų pasaulis

Kitados kiekvienoje pasaulio dalyje buvo išpažįstama savo religija. Tačiau naujaisiais laikais žmonės daug keliauja: išvyksta iš vienos šalies, apsigyvena kitoje – kartais bėgdami nuo karo, kartais ieškodami darbo. Taigi šiais laikais kiekvienoje šalyje išvysite beveik visų religijų išpažinėjų.

Šiame žemėlapyje parodyta, kur prasidėjo kiekviena religija, kur gyvena didžioji dalis jos išpažinėjų. Pasaulyje, savaime suprantama, yra kur kas daugiau religijų negu paminėtosios šešios. Žemėlapyje parodytas tik šioje knygoje aprašytų religijų paplitimas.

Krikščionybė

Šiandien pasaulyje yra per milijardą krikščionių. Jie visi garbina Jėzų kaip Dievo Sūnų, stengiasi sekti jo mokymu, tačiau priklauso skirtingoms bažnyčioms arba denominacijoms. Pagrindinės iš jų yra šios:

Romos katalikų bažnyčia

Tai seniausia krikščionių Bažnyčia, jos vadovas visoje žemėje yra popiežius (arba Romos vyskupas).

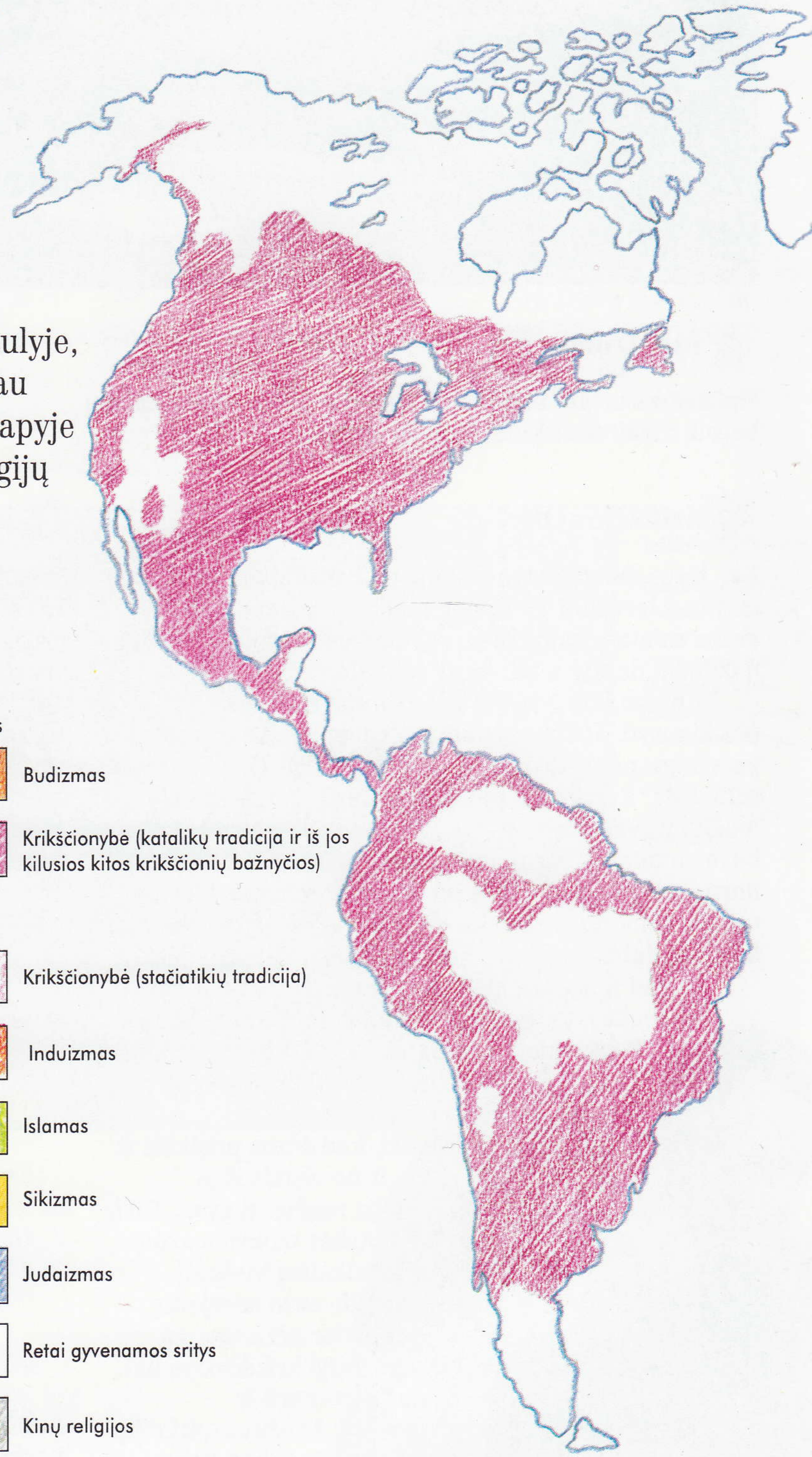
Rytų (Stačiatikių) bažnyčios

Rytų (Stačiatikių) bažnyčia atsiskyrė nuo Vakarų (Katalikų) bažnyčios XI a., jos centras tuomet buvo Konstantinopolis.

Protestantų bažnyčios

Šiuo metu prie jų priklauso Metodistų, Liuteronų, Sekmininkų, Presbiterionų ir Baptistų bažnyčios. Visos jos atsirado XVI a. per Reformaciją, kai buvo protestuojama prieš Katalikų bažnyčios ydas.

Episkopalinės bažnyčios (tarp jų ir Anglijos bažnyčia). Tai bažnyčios, kurių vadovai yra vyskupai.

Spalvos

- Budizmas
- Krikščionybė (katalikų tradicija ir iš jos kilusios kitos krikščionių bažnyčios)
- Krikščionybė (stačiatikių tradicija)
- Induizmas
- Islamas
- Sikizmas
- Judaizmas
- Retai gyvenamos sritys
- Kinų religijos
- Pirmykštės (etninės) religijos

Judaizmas

Romėnai, kurie viešpatavo žydų tėvynėje Jėzaus laikais, elgėsi su žydais žiauriai ir negailestingai – kol pagaliau 70 metais sugriovė net Jeruzalės šventyklą.

Gelbėdami gyvybes, daugelis žydų pabėgo iš Pažadėtosios žemės. Vėlesniais amžiais jie apsigyveno daugelyje šalių, tačiau daug kur buvo persekiojami. Per holokaustą 1941–1945 metais Hitlerio naciai Europos mirties stovyklose sunaikino 6 milijonus žydų. 1948 metais buvo įkurta Izraelio valstybė, ir žydai dar kartą atgavo savo tėvynę. Tačiau daug jų tebegyvena ir kitose pasaulio valstybėse.

Budizmas

Bodigaja Indijoje yra ta vieta, kur Buda suvokęs tiesą (⇦ 2). Tačiau budizmas paplito ir kitose Rytų šalyse ir dabar ten daugiau budistų negu Indijoje. Budizmas tampa vis populiaresnis Europos valstybėse ir Šiaurės Amerikoje.

Sikizmas

Sikizmas atsirado Pakistane ir Pandžabe, šiaurės vakarų Indijoje. Per pastaruosius penkiasdešimt metų daug sikų persikėlė gyventi į Didžiąją Britaniją ir į Jungtines Amerikos Valstijas bei Kanadą.

Islamas

Islamas yra antra didžioji pasaulio religija. Dabar musulmonų esama beveik kiekvienoje pasaulio šalyje.

Induizmas

Induizmas neatsiejamas nuo Indijos. Daugiau kaip 450 milijonų induistų ir gyvena Indijoje, kur jie sudaro apie 80% šalies gyventojų.

20 Tikėjimo prasmė

Galime sakyti, jog daugelis dalykų yra tikri vien todėl, kad juos matome, liečiame, girdime. Tačiau Dievo ir savo tikėjimo tikrumu žmonės įsitikina visai kitaip. Dievu jie pasikliauna – jaučia, kad tikėjimas jų gyvenimui suteikia prasmę. Todėl ir neabejoja, kad jų tikėjimas tikras.

Būna, kad tikėjimas pakeičia visą žmogaus gyvenimą:

- jis skaito savo tikėjimo šventraštį,
- jis meldžiasi Dievui,
- garbindamas Dievą jis susijungia su kitais tikinčiaisiais,
- jis padeda vargstantiesiems.

Daugiau sužinoję apie didžiąsias pasaulio religijas, geriau suvoksime ir savo tikėjimą. Mes galime daug sužinoti apie religiją, tačiau dar daugiau galime išmokti iš pačių didžiųjų religijų ir iš žmonių, kurie jas išpažįsta. Pasakojimai apie religiją teikia daug peno apmąstymams.

Musulmonas

"Aš gyvenu pagal islamą, islamas yra mano gyvenimas".

Tai, kad esu musulmonas, nereiškia, jog aš tik meldžiuosi. Tai, kad esu musulmonas, reiškia, jog aš padedu žmonėms. Tai mano pareiga. Tai įsipareigojimas.

Mano religija nedraudžia man sportuoti. Nedraudžia iš širdies džiaugtis gyvenimu. Bet kai aš kur nors išeinu su savo draugais, niekada nepamirštu, jog esu musulmonas, todėl man nedera elgtis taip, kaip draudžia mano tikėjimas.

Sikė

Aš su savo seserimis kas savaitę einu į šventyklą. Ji vadinasi gurdvara. Ten mes giedame ir meldžiamės, klausomės skaitymų iš šventosios knygos. Paskui visi kartu susirenkame valgyti – lyg būtume viena didžiulė šeima.

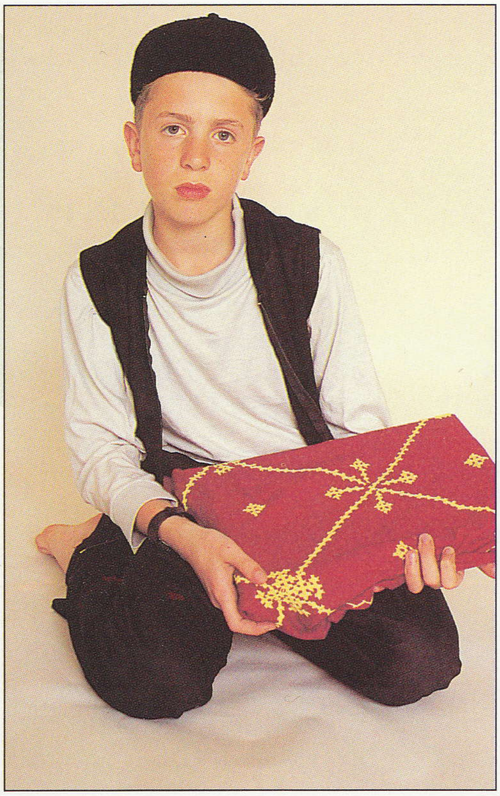

Guru Nanakas puotoje

Guru Nanakas daug metų keliavo, mokydamas žmones, aiškindamas, kaip Dievas norįs, kad jie vienas kitą mylėtų.

Sykį jis aplankė Eminabadą, esantį netoli nuo šventojo sikų miesto Amritsaro. Kartą, kai guru Nanakas pabaigė mokyti, prie jo nedrąsiai priėjo vargšas dailidė, vardu Bhai Lalo, ir pakvietė jį vakarienės. Guru Nanakas mielai sutiko ateiti. Bet kvietimą vakarienės guru Nanakui atsiuntė ir turtingas pirklys, vardu Malik Bhago. „Kai Nanakas ateis, – tarė jis sau, – visi pamatys, koks aš geras, dosnus ir mylimas žmogus – visai toks pat, kaip jis“. Bet iš tiesų jis buvo visai kitoks: žiaurus savo padėjėjams, nesąžiningas ir šykštus. Guru Nanakas pasvarstė, ką daryti su abiem pakvietimais. Pagaliau jis nusprendė nueiti į Malik Bhago namus. „Bet aš pasiimsiu riekę duonos, kurią tu iškepei, Bhai Lalo“, – pasakė jis.

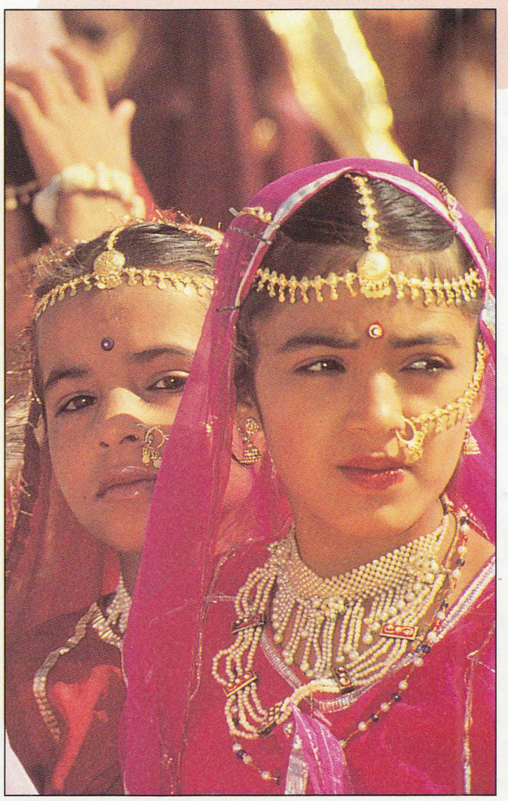
Kai visi susėdo prie stalo Malik Bhago namuose, guru Nanakas paėmė į abi rankas po duonos riekę. Viena riekė buvo nuo kepalo, iškepto Bhai Lalo, kita – iš Malik Bhago namų. Guru Nanakas suspaudė abidvi riekes. Iš Bhai Lalo iškeptos duonos išsisunkė šviežias pienas, o iš duonos, keptos Malik Bhago namuose, ėmė varvėti kraujo lašai. „Ką gi tai reiškia?“ – paklausė Malik Bhago. „Tai reiškia, – atsakė guru Nanakas, – kad aš mieliau valgysiu paprastą Bhai Lalo valgį, jo duoną, uždirbtą sunkiu prakaitu ir rūpestingai jo paties iškeptą, negu puotausiu prie šito gėrybėmis lūžtančio stalo tik todėl, kad tu praturtėjai, apgaudinėdamas varguolius ir mulkindamas tuos, su kuriais prekiauji“.

Induistė

Man svarbiausia mūsų tikėjime yra tai, kad siela niekada nemiršta. Net ir po tavo kūno mirties tavo siela gyvens kitame žmoguje. Todėl reikia stengtis gyventi kaip galima teisingiau.

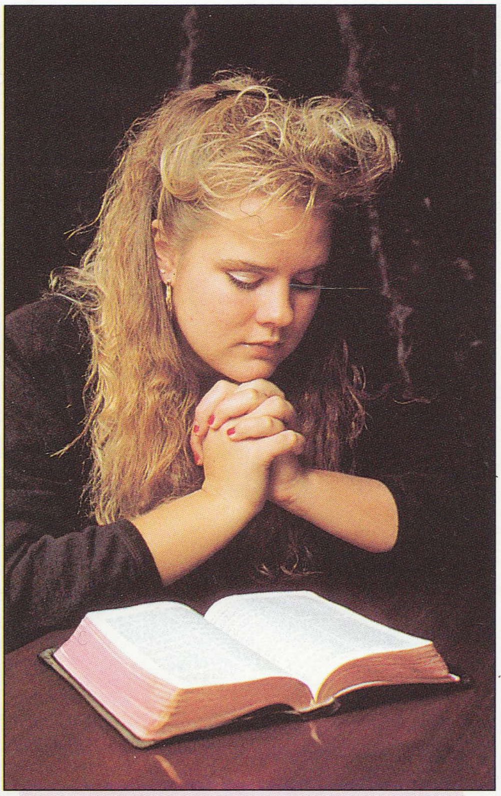
Tai visai nereiškia, kad negaliu linksmintis. Aš mėgstu pasipuošti gražiausiais savo drabužiais, dėvėti šventiškus papuošalus – taip aš atrodžiau per sesers vestuves. Ji čia su raudonais drabužiais, nes ji nuotaka.

Budistas

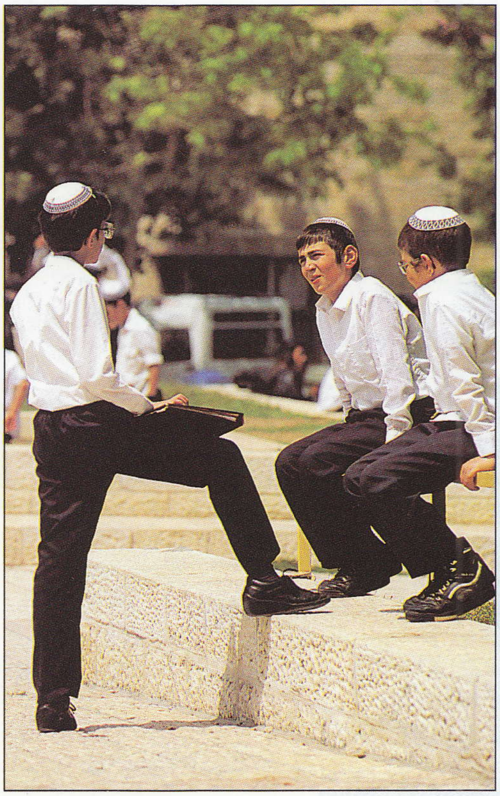
Aš tapau vienuoliu! Mano namuose buvo didelė šventė, o paskui aš atvykau į šį vienuolyną, kur gyvena suaugę vienuoliai. Gyvenimas čia nėra labai suvaržytas. Aš galiu žaisti futbolą su kitais berniukais vienuoliais, mane gali lankyti tėvai, bet mums būna daug pamokų apie Budos mokymą. Aš čia išbūsiu keletą mėnesių. Gal užaugęs ir tapsiu tikru vienuoliu. Dar nežinau.

Krikščionė

Aš stengiuosi kasdien perskaityti bent po vieną Biblijos skirsnį. Ir ne tik perskaityti, bet ir pagalvoti, ko ji mane moko, kaip aš privalau gyventi.

Žydas

Aš gyvenu Jeruzalėje. Tai šventas miestas visiems žydams, nesvarbu, ar jie gyvena šioje šalyje, ar kitur.

Aš mėgstu pasišnekučiuoti su draugais, tačiau šiandien penktadienis, šį vakarą prasideda šabas, todėl iki to laiko privalau sugrįžti namo. Per šabą mūsų šeima visuomet būna kartu.

Kitą savaitę man sukaks trylika metų ir bus mano *bar micva* diena. Tą dieną su visa šeima ir draugais aš eisiu į sinagogą ir ten duosiu įžadus.

Rodyklė

PASAULIO RELIGIJOS

dėl ko žmonės gyvena

Šiandien milijonai žmonių pasaulyje teigia, jog tikėjimas suteikia jų gyvenimui prasmę.

Atsiversk šią knygą ir sužinosi, kuo jie tiki, kaip jie garbina Dievą, kaip tikėjimas pakeičia jų gyvenimą.

Tai tik pradžia nuostabios pažinties su šešiomis didžiosiomis pasaulio religijomis:

budizmu
induizmu
islamu
judaizmu
krikščionybe
sikizmu

ISBN 9986-02-262-2